

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

*****

S U M A R U L :

Trei cuvântări Regale	289
<i>Vasile Bâncilă</i> : Metoda religioasă și ideea concretismului	295
<i>Dr. Dimitrie Todoranu</i> : Erotica infantilă	306
<i>Constantin Iencica</i> : Colaborarea dintre familie, școala de copii mici și școala primară	309
<i>Petre R. Petrescu</i> : Este necesară o limbă străină în școala primară	315
<i>Dr. M. Beniuc</i> : Sigmund Freud	317
<i>M. C. Forseville</i> : Pregătirea învățătorilor pentru școala în aer liber	319
<i>Gh. Moțiu</i> : Indrumări pentru înființarea farmaciilor școlare	322

Pagina juridică:

Pensie. — Transferare. — Comitet școlar. — Gradație.

Cronica:

Învățământul primar în Alsacia. — Ce cer Români din Valea Timocului dela Bulgari. — Roaderea unghiilor. — Ziua cărții împrumutate. — Pentru ca auditorii să nu fie distrați. — O troiță. — În atenția părinților care au copii orbi. — Oswald Spengler. — Congresul. — Dr. A. F. Shand. — C. C. Prat. — Dl Dr. S. Manuilă.

Cărți—Reviste

Radu Boureanu: Vieța Spătarului Milescu. — *Cezar Petrescu*: Nirvana-Roman. — *Constantin Iencica*: Legea învățământului primar și normal primar. — *Ion Mușlea*: Anuarul Archivei de Folklor. — *M. Eminescu*: Poeme populare. — *V. Alecsandri*: Poezii epice. — *Cornel Sântimbreanu*: Învățătorul — *Sava Golumba*: Cărtică de cântece pentru cercetași, străjeri, șoimi și pre-militari. — *Dr. Augustin David*: Fugile patologice. — *Ion Filimon*: Povestiri istorice. — *Ioan Al. Lapedatu*: Moartea lui Asan, povestire istorică. — *Ioan Pop-Reteganul*: Munții, animale și pământ. — *N. I. Dumitrașcu*: Cântece olteneste. — *Petrea Dascălul*: Stâlpii satului.

Institutul de Arte Grafice „ARDEALUL” Cluj, strada Memorandului No. 22

Satul și Școala

Redactată de C. IENCICA și D. GOGA, profesori.

Correspondența pentru redacție:

Constantin Iencica Str. Mărzescu Nr. 21, Cluj.

Correspondența pentru administrație:

Dimitrie Goga Str. Bob Nr. 13, Cluj.

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățători; 150 lei pentru școli și comitetele școlare.

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoscuți. În ea se oglindesc ideile și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școlăii primare.

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile dela expediere, exemplarul ce i s'a trimis, este considerat abonat și așteptăm costul abonamentului.

Amintiți-vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci, neîntârziat, costul abonamentului pe adresa Administrației, str. Bob 13, Cluj.

În loc de chitanță, numele abonaților pe anul în curs, se trece pe pagina a 3-a a copertei.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste.

Domnii abonați cărora le lipsesc numere din revistă, sunt rugați să le ceară printr'o c. p. dela Administrație, str. Bob 13, Cluj.

TREI CUVÂNTĂRI REGALE

I.

CUVÂNTAREA ROSTITĂ DE M. S. REGELE CAROL II. PE PLATOUL COTROCENILOR
ÎN ZIUA DE 8 IUNIE 1936.

Sărbătorim, pentru a doua oară, ziua tineretului, prin această măreață desfășurare străjerească.

Salut cu o deosebită bucurie această tinerime chemată la o viață nouă, mai sănătoasă, mai demnă, mai rodnică pentru Patrie.

S'a spus adesea, că multe păcate au tinerii noștri, că n'au ideal și că lupta pentru viața materială, atât de grea în zilele de azi, a deformat sufletul și mentalitatea lor. O fi poate în parte adevărat, dar de ce să plângem asupra unor păcate trecute?

Dacă ziua de ieri a fost oarecum umbrită, să împodobim și să luminăm calea generațiilor de mâine.

Tot viitorul unei țări se reazimă pe copiii de astăzi, deci sufletului lor, creșterii lor, trebuie să îndreptăm toate gândurile și toate eforturile noastre. Lozinca noastră trebuie să fie salvarea zilei de mâine, prin o integrală educațiune a tineretului.

Această mișcare a străjeriei a luat acum în al doilea an de activitate, un avânt atâta de frumos, încât ne dă cele mai frumoase nădejdi de viitor. Acelora care se îndoiesc încă de frumusețea și utilitatea noastră, le recomand să se ducă la școli și în satele străjeresti, și să vadă ce real progres s'a dobândit în scurt timp.

E adevărat că ne-am înhămat la o operă uriașă, la o operă care cere timp spre a-și da roadele integrale. Dar toți acei care au pornit la drum, au pornit cu atâta dragoste, cu atâta avânt, încât nu se poate să nu ieșim pe deplin victorioși.

Românul are atâtea calități, atâtea virtuți și atâtea posibilități, care, în nenumăratele împrejurări au dormit și care numai prin avântul de neînving al tinerimei trebuie aduse la lumină și puse definitiv în slujba Patriei.

Străjeria nu este școala de carte, ea este școala vieții pentru un neam întreg. Străjerul, înainte de toate trebuie crescut să fie un bun cetățean, un desăvârșit patriot, iubitor de neam și de Rege, mândru că este român. Străjerul trebuie să desvolte esența virtuților Românișmului, și să le pună, prin voința și credința sa, în slujba României.

Aceste generații, pe care le creștem cu drag și grijă, trebuie să fie mâine adevărații slujbași și ostași ai patriei. Trebuie să aibă conștiința că orice cetățean demn de acest nume, — începând cu Regele, — este toată viața lui un slujbaș și un ostaș al țării.

Fiecare cetățean este o roțiță din mecanismul Statului, și pentru ca întregul organism să fie pe deplin

de folos, trebuie ca fiecare, la locul unde l-a așezat soarta, să-și facă pe deplin datoria, mânat de un singur gând și călăuzit de un singur suflet, acel al neamului său.

Niciodată, — privind acest falnic tineret plin de avânt, — nu Mi se pare mai vie, vechea noastră zicătoare: „apa trece, pietrele rămân“. Voi, străjerii, sunteți pietrele, voi sunteți temelia nepieritoare pe care voim să clădim o Românie mai bună, o Românie de neclintit în hotarele ei firești.

Acest tineret crescut în acelaș ideal, — căruia îi făurim un suflet unic, plin de avânt, de încredere în slujba unui naționalism constructiv, fără de prihană, — mâine, când va fi vârstnic, ne va da un popor care va fi în orice împrejurare la înălțimea sacrificiilor cerute de un patriotism desăvârșit.

STRĂJERII

Cuvântul Meu de Rege și de Mare Străjer, în această zi care-i atât de a voastră, cât și a Mea, se îndreaptă către voi, cu drag și cu mândrie. În voi, copiii Mei dragi de astăzi, cetățenii și ostașii Mei iubiți de mâine; în voi îmi pun nădejdea zilelor de mâine.

După falanga cea mare a întregitorilor de neam, veți veni falanga cea neînvinșă a consolidării definitive a României moderne.

Luați și voi, cum trebuie să luăm toți, ce e bun dela părinții și strămoșii noștri; luați din năzuințele de veacuri ale neamului nostru, acea tărie care ni-e fala, — și strâns uniți într'o singură voință, într'un singur avânt, să plămădim România cea nouă a României biruitoare. Virtutele atâtor generații care au rămas neclintite pe aceste meleaguri, să se însutească în voi, cetățenii de mâine.

Și rostind aceste cuvinte străjerii-

lor, nu pot să nu Mă gândesc cu recunoștință la acei dintre colaboratorii Mei de orice clipă, care sunt chemați să plămădească și să pregătească aceste suflete.

Comandanților cărora li s'au încredințat viitorul României, lor le aduc astăzi salutul Meu de dragoste.

Știu până la ce punct sunt conștienți de datoria lor și cu câtă grija își îndeplinesc greaua, dar frumoasa lor misiune. Fapt îmbucurător, că am putut să Mă sprijin pe învățătorime, și că în ei am putut găsi și dragostea și avântul necesar mișcării noastre. Acestor comandanți le aduc aci mulțumirea Mea cea mai desăvârșită.

Sărbătoarea de azi a luat o și mai mare strălucire, prin faptul că la ea iau parte strălucii Șefi ai țărilor aliate, cărora în numele tineretului românesc le aduc cea mai caldă salutare. Este pentru voi un fapt care trebuie să vă bucure inima că, în zilele când se serbează întărirea străjeriei, Președintele Beneș și Principele Regent al Jugoslaviei, împreună cu Regele României lucrează la consolidarea prieteniei și la întărirea alianțelor noastre. Să fiți mândri de acest fapt, și să știți prin munca și credința voastră, să vă arătați vrednici de această cinste.

Tineretul Românesc străjerit privește cu drag la camarazii Micei Înțelegeri și trimite tineretului iugoslav și cehoslovac caldă lui urare de sănătate.

Incepând astăzi un nou an de activitate, prin felul cum veți lucra și veți ști cu vrednicie să urmați lozinca voastră, „Credință și muncă pentru Patrie și Rege“, să întăriți fiecare, prin felul vostru de a fi, România voastră și a noastră a tuturor.

SĂNĂTATE!

II.

CUVÂNTAREA ROSTITĂ DE M. S. REGELE CAROL II. LA CONGRESUL ÎNVĂȚĂTORILOR
ȚINUT ÎN ZIUA DE 8 Iunie 1936 LA ATENEUL ROMÂN.

Găsindu-Mă astăzi, în această zi de sărbătoare a tineretului, în mijlocul învățătorimii Mele, trebuie să mărturisesc că sufletul meu este cuprins de o adâncă emoție.

Sunt emoționat și prin primirea atât de caldă și atât de însuflețită pe care Mi-ați făcut-o; sunt emoționat gândindu-Mă că am în fața Mea pe acei care sunt chemați de a pregăti, de a însufleți și de a întări România de mâine; dar sunt emoționat — și aceasta este o emoționare de adâncă mulțumire — văzând felul în care această învățătorime românească a știut totdeauna să stea alături de Mine în gândurile Mele de îndrumare a neamului și în năzuințele sufletului Meu. (Aplauze puternice, urale).

Acest lucru l-am simțit, cu atât mai adânc, când după punerea problemei întăririi politice a României, s'a pus astăzi acel comandament suprem, care este întărirea rasei și întărirea sufletului unui neam întreg.

În această operă, aceia pe care mă voiu bizui și sunt hotărît să mă bizui, sunteți voi, învățătorii. (Aplauze puternice).

Astăzi, în fața primejdiilor care tind să ne cotopească și din dreapta și din stânga, de peste tot, problema învățătorului s'a schimbat. El nu mai este acela care va trebui să învețe numai buchea cărții, nu mai este acela care până acum a avut și un rol economic, astăzi toate acestea trebuiesc să dispară în fața pericolului enorm și ceea ce se cere învățătorului este întărirea sufletului Românismului. (Aplauze prelungite). Și prin românism vreau să înțeleg, scoaterea virtuților latente ale acestui neam, ca să facem din el

una din gințile cele mai falnice ale lumii (Urale puternice).

În această operă, care este crezul vieții Mele, Eu nu mă voiu putea bizui decât pe aceia care sunt aproape de sufletul poporului Meu, adică pe voi.

În această zi aș dori să fac învățătorimii Mele o mărturisire. Și să nu credeți că această mărturisire o fac fiindcă sunteți voi, învățătorii, de față, ci o fac din sinceritate.

Dacă soarta nu M'ar fi pus acolo unde sunt, aș fi fost în mijlocul vostru. (Aplauze, urale).

De aceea Eu vorbindu-vă, nu vă vorbesc numai ca Rege, ci vă vorbesc dela suflet la suflet, vă vorbesc ca învățător.

Poate tocmai fiindcă în sufletul Meu am avut această căldură față de voi, am putut resimți și din partea voastră aceeași căldură, pentru care vă mulțumesc din toată inima Mea.

Învățătorimea trebuie să știe că o iubesc, învățătorimea să știe că mă uit cu drag la ea și prin ea mă uit în prisma intereselor generale ale țării. Și fiindcă sunt convins că ea va ști totdeauna să slujească cu credință desăvârșită țara, de aceea iubirea mea pentru ea este încă mai întărită.

Mulțumesc învățătorimii pentru felul cum a știut de mai bine de 15 ani să răspundă chemărilor pe care i le-am făcut.

Și în timpuri grele și în timpuri mai ușoare ea a fost alături de Mine. O știu și o simt din căldura sufletelor voastre că și de acum înainte în această luptă uriașă pe care am pornit-o pentru înălțarea și întărirea sufletului românesc, în pri-

mul rând voi avea lângă Mine pe învățătorii Mei. (Aplauze puternice).

Nu am venit în mijlocul vostru să vă dau sfaturi tehnice, nici sfaturi economice. Am venit să rostesc sufletului vostru și să cer sufletului vostru să răspundă sufletului Meu.

Am simțit-o în trecut, o simt și astăzi și am convingerea că o voi simți totdeauna, că sufletul învățătorime române va fi totdeauna lângă sufletul Regelui Țării Românești. (Aplauze prelungite, ovațiuni).

În această zi, care este sărbătorire

rea tineretului și deci trebuie să fie și sărbătorirea conducătorilor tineretului, nu pot termina cuvintele pe care le-am spus, decât cu urarea noastră care este și trupească și sufletească: Sănătate! (Urale prelungite, ovațiuni).

Și acum, ca un simbol al mulțumirilor Mele pentru întreaga învățătorime română, țin să remit această mică Cruce președintelui vostru. Și decorându-l pe el, să știți că sufletul Meu decorează întreaga învățătorime a țării.

III.

CUVÂNTAREA ROSTITĂ DE M. S. REGELE CAROL II. CU OCAZIA INVESTIRII CELOR TREI EPISCOPI.

PREA SFINȚIȚI PĂRINȚI,

Țin dintru început să mulțumesc Prea Sfințiilor Voastre pentru cuvintele ce le-ați rostit atât pentru Mine cât și pentru ai Mei; pentru făgăduințele ce le-ați făcut înaintea Mea și înaintea stăpânului vostru ceresc, de a păstori Eparhiile ce vi s'au încredințat, cu adevărată frică de Dumnezeu și cu o desăvârșită iubire de patrie și de neam.

Astăzi, urmând vechile datini domnești, și conform cu legile României moderne, vă înmănez cărja episcopală și vă întăresc în scaunele arhieresti, în care ați fost aleși de voința lui Dumnezeu, exprimată prin glasul celor bine credincioși.

Sunteți trimiși în eparhiile voastre ca să îndepliniți o frumoasă și rodnică misiune „întărirea sufletească a poporului românesc“, și prin această întărire a sufletului, să consolidați puterea de religiozitate și să sporiiți calitățile naturale ale neamului.

În tot trecutul nostru, și cu atât mai vârtos azi, și de azi înainte, Biserica noastră se confundă chiar cu

ființa neamului; ea a fost puterea supremă împrejurul căreia au roit toate năzuințele, toate răbdările și împlinirile poporului românesc.

Am fost un neam trudit în trecutul căruia semnul împrejurul căruia s'au unit toate puterile lui, a fost crucea de pe turlele bisericilor strămoșești.

Acuma, când România este chemată la altă viață, când hotarelor ei, li s'au tras pentru vecie brazda firească, biserica trebuie să fie aceea care în primul rând să priceapă năzuințele ei de azi, să le întărească și să le sporească cu un complet și desăvârșit patriotism.

Biserica, după cum am mai spus-o, nu e cuprinsă înăuntrul a patru ziduri, împodobite cu scumpe icoane, ci este o putere vie, care să iasă la aer liber, să cunoască prin forța ei tot ce-i stă în cale, și să se împodobească cu strălucirea sufletească a credincioșilor ei.

Puterea sfintei noastre Biserici se reazimă ca orice organism pe puterea membrilor săi, deci unul din rolurile de căpetenie al Prea Sfințiilor Voastre este de a întări preoțimea

voastră; de a o supraveghia, de a o îndruma, așa ca să devie adevărata îndrumătoare a sufletului neamului românesc.

Vieța contemplativă și discuțiile teologice sunt folositoare mănăstirii, în așezăminte de cultură bisericească, dar pentru acel slujitor al altarului care-i merit să fie îndrumătorul de fiecă clipă al vieții credincioșilor, i se cere o cunoaștere mai apropiată a vieții de toate zilele, ca să poată să-și împlinească, cu real folos, misiunea ei.

Biserica noastră nu trebuie să fie un organism administrativ, sau numai îndeplinitoarea unor formule rituale, ea trebuie să fie un organism de luptă și de misionarism, care să cucerească, să întărească și să păstreze sufletele, după marea lege a Domnului Nostru Iisus Christos.

Mergând în eparhiile Prea sfinților voastre, veghiați deci, la această întărire a sufletelor, la întărirea sufletelor de Români ale neamului nostru.

PREA SFINȚITE GRIGORIE,
EPISCOP AL ARGEȘULUI

Chemat ești să păstorești această eparhie Domnească, care a fost la înființarea ei, în 1359, prima mitropolie a Ungro-Vlahiei și de la primul ei titular Iacint, venit din Țarigrad, a avut un lung șir de vrednici ierarhi, cărora astăzi le urmezi Prea sfinția ta.

Da, Argeșul, după cum prea bine amintești, are o altă însemnătate pentru noi: Nu ești numai vlădica unei frumoase eparhii de munte, dar ești păzitorul sfintelor morminte ale neamului: Neagoe Basarab, Regele Carol, Regele Ferdinand.

În Biserica Domnească nu vei mai să te închini la altarul lui Dumnezeu, dar te mai închini și la acele pietre de mormânt, scumpe suflete-

lor noastre, care sunt altarele neamului.

Ce splendid prilej de educație națională ai!

Acele lespezi vor fi călăuza ce trebuie s'o urmezi în munca de luminare și de întărire a sufletului celor peste care ești chemat să păstorești, căci, în pilduitoarele vieți ale trecutului trebuiesc găsite puterile de regenerare și de întărire ale neamului.

Și grijă, trebuie să ai acolo, în acele frumoase pașiști de munte, de acea populație, care din nenumărate cauze, n'a știut întotdeauna să urmeze cele mai bune pilde.

Ispite sunt multe, dar acest neam de munteni, atât de frumos, are calități atât de mari, încât prin grija prea sfinției tale și a preoțimei eparhiei ce o vor avea, o veți putea ridica, întări și îndruma spre fericirea ei.

Aci, în aceste colțuri de țară, Biserica vie își are rolul precumpănit; sate uitate de oameni în fundul văilor cu grele și rare legături cu restul țării, nu pot fi uitate de Dumnezeu și de preoți.

Pentru această muncă care astăzi devine cea de căpetenie a slujitorilor bisericii, ai pildele frumoase ale înaintașilor tăi cum a fost Iosif de Argeș, mare cărturar, care a priceput năzuințele neamului, ținând strânse legături cu ortodoxii din Ardeal, și după el, Harion de Dealul, susținător al lui Tudor Vladimirescu.

Așa, cum acești ierarhi au priceput nevoile vremurilor lor, așa și episcopul de astăzi, sunt convins, că va pricepe nevoile vremurilor de față.

PREA SFINTE NICOLAE AL CLUJULUI, VADULUI ȘI FELEACULUI

Eparhia pe care o vei păstori, este așa de strâns legată de istoria neamului nostru, încât a devenit un a-

devărat simbol al stăpânirii firești a României în Ardeal.

Ea a înflorit în diferitele ei forme, odată cu înflorirea Domnitorilor români care au stăpânit prin părțile ardelenesti; ea a dispărut cu întărirea stăpânirii străine, ca să re-
apară definitiv odată cu unirea veșnică a tuturor Românilor. Ștefan al Moldovei, Petru Rareș, Mihai Viteazul, Ferdinand I, iată numele Domnitorilor care vor fi veșnic legați de această episcopie.

Chiar înflorirea și despărțirea ei vremelnică ne arată importanța ce o are pentru neamul românesc.

Iată de ce prea sfinția ta, primind astăzi acest toiag păstoresc ai datoria de a face ca această episcopie să înflorească și să se întărească, întărind astfel și România.

Te urci pe acest scaun ce ți-a fost încredințat după trecerea dintre cei vii al vrednicului episcop Nicolae Ivan, om de mare cumișenie și un vrednic gospodar.

El a început, fiind primul episcop al noiei eparhii românești, să croiască drumul; prea sfinția ta trebuie să desăvârșești acest drum.

Pregătirea o ai prin frumoasele studii ce le-ai făcut și prin faptul că ai fost propagandist în Basarabia și rector la Academia dela Sibiu.

Voința o ai, și sunt fericit de a vedea prin cuvintele ce Mi le-ai rostit, felul în care înțelegi să-ți împlinești datoria.

În eparhie ai pe lângă intelectualitatea universitară a Clujului și o populație rurală de care va trebui să ai o grijă deosebită, s'o luminezi și s'o ajuți cu sfatul cel bun.

Întărirea sufletească a poporului, prin o constantă și neîncetată educare, iată chezașia de progres, iată ținta, pe care toți care ne iubim neamul trebuie s'o avem veșnic înaintea ochilor.

Și în acest apostolat preoțimea are un rol de căpetenie. În dezvoltarea metodică și rodnică a păturii țărănești, trebuie să ne bizuim pe două elemente de frunte ale satelor: „preotul și învățătorul“.

Dacă aceștia doi își fac pe deplin datoria, îndeplinindu-și fără șovăială menirea, vom putea să ridicăm în puțini ani nivelul păturei noastre rurale la o vieață mai sănătoasă, atât trupească cât și sufletească.

Sunt conșins că prea sfinția ta, pricepând aceste probleme, vei râvni să faci din eparhia Clujului un model demn de imitat.

PREA SFINTE NICOLAE AL
ORADIEI,

Ești cel mai tânăr dintre episcopii Bisericii noastre și Domnul te-a hărăzit să păstorești cea mai tânără episcopie a României, după ce în decursul anilor din urmă ai făcut frumoase studii, atât în țară cât și în străinătate.

Ai fost și profesor la Academia din Sibiu. Iată titluri ce sunt o chezașie că poți să îndeplinești cu prisosință noua-ți chemare.

Avântul tinereței și ferma hotărâre ce Mi-ai exprimat astăzi, îți vor netezi calea de acum înainte.

Pe lângă oștire și școală, ești cea mai de căpetenie veghe a românismului la granița de Vest.

Întărirea elementului românesc, prin aceea că-l vei face mai vrednic, mai silitor, mai bun decât ceilalți, iată misiunea de căpetenie ce ai de îndeplinit în acele ținuturi ale Bihorului.

Episcopiile dela graniță sunt cetății de care trebuie să se spargă valurile dușmane.

Ești ostaș al Domnului, dar să nu uiți niciodată că ești acolo și ostaș al neamului tău.

Fii vrednic în toate, cum vrednic a fost acel mare suflet și mare român pe care ești chemat a-l înlocui, mult regretatul adormit întru Domnul, Roman Ciorogariu, primul episcop ortodox al Oradiei.

A fost una din acele figuri de legendă. Prin rana dobândită dela dușmanii țării, a devenit un martir al neamului și a rămas, cu toate suferințele fizice, ferm hotărât să stea veșnic neclintit la datorie, așezându-se astfel la rând cu marii părinți ai începuturilor Bisericii.

Aceasta este pilda vie care a deschis calea vlădicilor orădeni. Prea

sfinția ta, fii deci vrednic de Roman Ciorogariu.

PREA SFINȚI PĂRINȚI,

Luminarea sufletului, luminarea minții, întărirea trupească, iată astăzi drumul pe care trebuie să călăuziți Biserica și slujitorii ei.

Eu, Regele Vostru, și ca Mine toți acei care cred în puterea sufletească a Bisericii noastre, avem ochii ațintiți asupra conducătorilor eparhiilor.

Mergeți cu binecuvântarea Celui de Sus și păstoriți întru Domnul pentru întărirea neamului nostru.

II. METODA RELIGIOASĂ ȘI IDEEA CONCRETISMULUI ¹⁾

Aurul care se găsește într'un ținut îndepărtat, nu ne folosește la nimic dacă nu cunoaștem drumul care duce până la el. Religia poate fi oricât de însemnată pentru copil, dar dacă ignorăm procederea valorificării ei adevărate într'un suflet nou, vom alunga marile beneficii spirituale, pe cari le cuprinde în sine. Din punct de vedere practic, importanța religiei înseamnă deci importanța metodei religioase. Pentru marile vocații religioase, metoda e lucru secundar căci Dumnezeu inspire direct pe rarii săi aleși, dar pentru toți ceilalți, fără de existența căroro existența celor dintâi nu ar mai avea sens, e lucru principal. Izbânda creștinismului în lume s'a

datorat nu numai concepției de viață, pe care o aducea, ci în aceeași măsură și duhului de apropiere față de oameni, în care vorbea ceva cum nu mai auziseră veacurile. Alte religii pot avea concepții mai subtile, niciuna însă n'a descoperit atât de bine, ca religia creștină, calea de a ajunge la inima omului. Niciuna n'a fost atât de înzestrată cu suflul unei metode supericarel

Religia creștină s'a adresat omului în general, dela orice vârstă. Când e vorba de copil și de școală și când e vorba de educatori, cari nu pot avea geniul apostolilor, în care, de fapt, lucra lumina dumnezeiască, metoda capătă unele aspecte particulare și scrupule menite tocmai să nu compromită religia în mâinile oamenilor obișnuiți. E, desigur, foarte greu să se schițeze această metodă. Va fi întotdeauna ceva de complectat sau de corectat sau o nouă perspectivă de ansamblu de introdus. Intrucât ne privește, socotim de nevoie să spunem că nu vom da aici amănunte și indicații de atelier, căci nu facem o metodi-

¹⁾ Acest articol face parte din studiul *Religia în școala primară*, început în Nr. trecut al revistei noastre și care va continua în alte câteva numere viitoare. Sperăm că și acest articol va fi citit cu acelaș interes ca și cel dintâi care a plăcut atât de mult în cât mulți cititori au ținut să ne comunice verbal și în scris deplina lor satisfacție.

că, ci o expunere doctrinală. Afară de aceasta, ne vom referi la ceea ce este religios pur, adică la ideea de divinitate și la ideea de mântuire. Lecții, cari sunt mai mult de istorie generală, de morală domestică sau de educație cetățenească, se pot acomoda adesea și cu o metodă așa zicând mai pedestră.

Ceea ce trebuie să poseadă înainte de toate un educator religios în școala primară, este conștiința permanenței categoriei religioase în activitatea sa, precum și conștiința caracteristicii fundamentale a sufletului copilăresc în raport cu religia.

Pentru întâia din aceste conștiințe, educatorului îi poate servi, pe deoparte, pedagogia, pe de alta, psihologia țăranilor noștri, în mijlocul cărora cele mai adesea el este chemat să-și realizeze misiunea. În adevăr, scopurile educative formează o constelație dominată de ideea scopului religios, iar o normă pedagogică principală spune că această configurație de scopuri se impune să fie urmărită în orice parte sau moment al educației. Dar mai ales scopul religios trebuie avut permanent în vedere, pentru a fi servit cu orice lecții, în școală și în afară de școală, pentru că religia e scopul suprem și pentru că ea e și o funcție de sinteză, un arbore cu rădăcini multiple, care nu poate crește numai pe o parcelă de realitate. Conștiința acestei permanențe urmează să devină ca un fel de dimensiune spirituală a educatorului! Învățătorul se bucură de marele avantajiu că are toate obiectele, sau aproape, în mâna sa, nu ca în școala secundară, unde nu numai că sunt mai mulți profesori, dar aceștia au și concepții uneori opuse. Din nefericire însă, el nu exploatează întotdeauna acest avantajiu pentru educația religioasă. Așa cum e azi, prea adesea se lasă educația religioasă numai pentru

ora de religie. Rareori am văzut un învățător, care să aibă un gând susținut pentru religie la o oră de istorie sau de naturale, de exemplu. Pentru ca să generalizeze educația religioasă la toate obiectele și în toate prilejurile, natural în măsura posibilului, el se poate inspira și de la psihologia țăranului. Pentru țăranul nostru, nu există mai multe discipline de cunoaștere, ci una singură, deși cunoștințele sunt multe și chiar planurile de realitate sunt diferite pentru el. Pentru orășan și omul de știință pozitivă, disciplinele cunoașterii sunt multe, dar realitatea e redusă la un singur plan, ceea ce e un îndoit neajuns, pentru că se sparge unitatea cunoașterii și pentru că se sărăcește realitatea. Pentru țăran, e invers. Cunoștințele stau într'un singur tot, deci au ceva organic, iar realitatea e mai bogată, fiindcă are planuri multe: planul sensibilului, planul mitului, planul lumii celeilalte... Iar încă o valoare a viziunii țărănești, e că pune în centrul tuturor ideilor ei, ideea de Dumnezeu. Pentru țăran, religia e categoria universală de explicare, la care recurge oricând nu găsește cauze secundare sau oricând nu vrea să se mulțumească cu acestea. Orășanul și pozitivistul prea se mulțumesc cu cauze secundare, din care cauză nu mai au o viziune unitară și divină despre lume. Țăranul raportează tot ce e mai însemnat la ideea de divinitate, deaceia în orice fragment mai adâncit el vede un motiv de evlavie față de Creiator. Oare învățătorul nu are nimic de învățat de aici, el care trăiește în mijlocul țăranilor și care s'a desprins de curând din lumea țărănească? Și să nu se creadă că avem de a face aici cu o psihologie primitivă: căci în-tocmai ca țăranul, dar cu alte mijloace, procedează și marii mistici ai istoriei, chiar și cei mai învățați!

Pentru a doua din cele două conștiințe amintite, educatorul trebuie să știe cu putere că pentru copil religia e mai ales domeniul miragiului transcendentului, față de care se pune problema mântuirii noastre. Religia e deci pentru copil un suprem pitoresc, un vis grav, din punct de vedere teoretic, și o problemă patetică a conduitei noastre, din punct de vedere practic. Pare bizar, dar e adevărat: copilul înțelege mai bine aceste lucruri decât adultul obișnuit și trăiește mai mult ideea celui alt tărâm, a transcendentului, a raiului, a iadului... Copilul are un fel de idealism metafizic, pe care adultul îl pierde. Are o nostalgie a înălțimilor și a posibilităților necotidiene. Chiar în sens fizic copilul dorește înălțimile: e obsedat de ideea de a zbură și fiindcă n-o poate face, are cel puțin visuri că zboară. Cei dintâi și mai entuziaști partizani ai aviației au fost copiii. Copiii le place să se urce pe case, în vârful arborilor, pe dealuri și munți. Uneori își învață chiar lecțiile pe acoperișuri... Cerul e o idee de bază în reprezentarea lumii la copil, pe când adultul uită aproape că mai e și cerul deasupra noastră. Unii copii vor să crească să atingă cerul și pentru toți ideea mărimii maxime e „pân' la cer“. Această nobilă, ingenuă și eroică pasiune a înălțimii e sublimată și mai mult în religia copilului. De aceea pentru el religia e mai ales transcendent. Caracteristica aceasta are însemnătate nu numai pentru cunoașterea sufletului copilului, dar și o însemnătate obiectivă fiindcă, în adevăr, religia aceasta este! Ideea de transcendent și ideea mântuirii sunt elementele de bază ale religiei. Adulții și modernii înclină însă să transforme religia într-o morală pentru gospodărirea vieții de aici, ceea ce ar fi un lucru bun dacă n'ar fi ceva ex-

clusiv, dar așa cum e azi, este un proces de laicizare a religiei. Adulții și religia lor nu fac, în general, decât să uite ori să tocească miragiul transcendentului din copilărie... În chipul acesta, viața se întristează, capătă un aer de vastă închisoare și însăș esența religiei e primejduită. În ziua când nu va mai fi transcendent ori va fi prea diluat, în conștiința oamenilor, nu va mai fi nici morală bazată pe religie. Afară de aceasta, ideea că mai e și altă lume decât cea de aici, dă omului, pe deoparte, dezinteresare morală, făcându-l să nu se alipească atât de mult de lucrurile din lumea aceasta, iar, pe de altă parte, îi rezervă o mare mângâiere, un refugiu, spiritual, în zile grele, când regimul vieții prezente devine prea apăsător. Aceste două avantajii ajută morală și susțin viața. Copilul, prin ideea lui de transcendent de o prospețime ademenitoare, vine și întărește această bază a moralei și a vieții.

Iată de ce a respecta psihologia religioasă a copilului în caracteristica ei fundamentală, înseamnă a respecta și copilul și adevărata religie și interesele mari ale vieții. Știind aceasta cu adâncă convingere și fiind animat de ideea permanenței categoriei religioase în educație, educatorul va putea trece la cercetarea și însușirea celor mai potrivite reguli pentru valorificarea religioasă a copilului.

Unul din refrenurile pedagogiei actuale e ideea concretismului. Trebuie să vorbim de ea înaintea altora, fiindcă aduce foloase pentru predarea religiei, dar și pagube, pe cari nimeni nu vrea să le observe! A proceda concret, înseamnă a înfățișa adevărurile religioase sub o formă cât mai apropiată de mintea copiilor. Faptul că Mântuitorul a întrebuițat pilde pentru toată lumea, e dovada cea mai bună a în-

semnătății procedării concrete. Pildele sunt tot ce e mai de preț pentru metoda religioasă. Dar cu o condiție: să le înțelegem rostul și spiritul lor. Procedarea concretă nu trebuie să ducă la puerilizare și pozitivism, ci ea trebuie să lase margini de mister și irizări de înalt pitoresc spiritual. Mai mult: trebuie să respecte misterul în esența lui inconvertibilă. Dar tocmai aceasta fac pildele! Valoarea lor neîntrecută de nimic pe lumea aceasta, e fiindcă, pe de o parte, sunt pline de sens, de o luminozitate blândă, nesfârșită, în cari joacă discret vraja unor incantații supreme, iar, pe de altă parte, fiindcă ascund misterul ultim, pe care astfel îl feresc de epuizare și banalizare — afară de faptul, asupra căruia nu insistăm acum, că mintea omului nu e făcută să înțeleagă acest ultim mister. Aceasta fiind bivalența pildeilor, pe de o parte înțeles bogat și plin de armonie tare și blândă, pe de alta o taină până la lichidarea completă a căreia nu poate ajunge nimeni, se înțelege de ce ele sunt tot atâtea teme de interpretări variate, ale căror nuanțe și aplicări nu se termină nici odată, iar uneori însuș înțelesul fundamental e altfel interpretat! Pilda devine astfel procedare religioasă tip, fiindcă oferă maximum de inteligibilitate, ca o apă limpede și adâncă, amândouă aceste aspecte valorificându-se reciproc și fiindu-și reciproc indispensabile. Misterul pur, fără nici un înțeles, nu are valoare, iar claritatea desăvârșită superficializează, ridică farmecul ori dovedește că se referă din capul locului la lucruri superficiale, aflate în puterea minții omenești de a le rezolva integral. Am merge chiar mai departe și am spune că structura și rostul pildei reprezintă însăși ideea de adevăr în genere, nu numai religioasă, ci a oricărui adevăr mai a-

dânc, care se referă la spirit, la sensul lucrurilor și vieții. Un adevăr, pentru a avea plenitudine spirituală, trebuie să ofere maximum de înțeles, dar și ecouri de taină, ca filozofia, ca muzica, ca legenda, dar mai ales, ca religia! N'ai observat că atunci când țaranul nostru vrea să-și spuie o idee înțeleaptă, ceva pentru suflet, îți cere să-și spuie „o pildă”? Despre un om de valoare, țaranul spune că era meșter iscusit și știutor de *pilde* multe!

Aceste lucruri se aplică și la educație, iar pedagogii trebuie invitați să țină seama de ele în primul rând la educația religioasă. Asistam odată la o lecție făcută de un student la un seminar pedagogic. Vorbea despre o baladă populară și se trudea să explice toate amănuntele. Erau unele jocuri de cuvinte, pe cari poporul le creiase, în fantezia lui verbală, fără un sens precis, pentru efecte de atmosferă, de ritm, de rimă și al căror farmec, al căror înțeles chiar, era tocmai să rămână neexplicate. Nu știa studentul — și ca el sunt mulți pedagogi teribili! — că sunt valori, cari nu trebuie explicate, că sunt împrejurări când nu trebuie să explici totul, că sunt stări de suflet, sugestii, creații, cari se înțeleg mai bine fără explicație, cu condiția de a pleca dela un suflet vibrant către un suflet bibrant, sau cari, dacă cer o explicație, aceasta trebuie să se facă ea însăși în treacăt și cu simțul finețelor interioare, cu artă de sugerări și modulări de taine... Sunt cazuri când o taină explică pe alta mai mult decât ar face-o un adevăr pozitiv. Iar sufletul copilului are o mai mare receptivitate pentru sensurile, cari plutesc în aer și pentru marile taine, decât credem noi. Sufletul lui e deschis pentru lumi și transfigurări, pentru mistere și minuni și, fără să știm, noi îi stricăm tot farmecul vieții cu men-

talitatea noastră mărunț filologică de a înțelege lucrurile. În privința aceasta, am putea învăța ceva gândindu-ne la felul cum creșteau copiii în vechea societate patriarhală. Atunci ei asistau de mici la panorama vieții, care se desfășura organic în fața ochilor lor aflați în veșnică și liniștită surpriză. Nimeni nu sta atunci să caute în foile cu logaritmi pedagogici, pentru a vedea după care formulă trebuie să explice copilului cutare și cutare lucru... Vieța se reprezenta variată, largă și curată, ca o apă aeriană, plină de pitoresc, iar copilul — *privea*. Copilul atunci ori *se juca*, ori *munca* ori *privea*. Prin aceste trei modalități ale spiritului, el se făcea om. Și se făcea în chip mai autentic om pentru societatea și vremea lui, decât se fac azi copiii pentru societatea și vremea noastră! Modalitatea ultimă — *privirea* adâncă, cu ecourt în regiunile interioare ale duhului, cu aderări profunde, cu descoperiri spontane și evlavii largi — era mai ales metoda, prin care copilul își însușia lumea duhului și stilul vieții. Adulții își trăiau vieța lor, dar fiindcă o trăiau frumos, întreg și cu rost, ea era educatoare prin ea însăși. E adevărat că societatea de azi nu mai oferă acest spectacol organic, cu virtuți educative intrinsece. Dar sunt domenii, în cari metoda de a înțelege prin contemplație, ori și prin contemplație, prin cecece am numi un concret tainic, rămâne valabilă, și un astfel de domeniu e religia.

Pentru a înțelege mai bine aceasta, trebuie să ne gândim la natura religiei și, pe urmă, la natura cunoașterii și a sufletului omenesc. Am spus că religia e chestie de transcendent și am afirmat chiar că ea e un „mister organizat“, misterul ca atare al existenței generale organizat pentru înțelegerea și mântuirea

omului. Dar dacă religia e, în cele din urmă, mister, care deși e organizat și oarecum înțeles de om, rămâne mister liber și nepătruns în ultima rațiune, atunci pedagogia trebuie să-l respecte ca atare și să nu-l dizolve în întregime ori să-l facă să se îndepărteze prin felul lecțiilor, pe cari le preconizează! Nu găsiți că pedagogia modernă e prea mult influențată de spiritul științelor naturale și că aplică sufletului și religiei o procedură adesea prea pozitivistă, care nu-și are locul aici? Religiosul pur e un plan de existență metafizică, pozitivismul e un plan de existență imediată, sensibilă, terestră: e o greșală și pentru spirit și o greșală de logică totodată să se confunde aceste două domenii prin felul cum sunt tratate în școală. Educatorul trebuie să-și dea seama că la lecțiile de religie nu e același om dela lecțiile de științe, că trebuie să-și facă alt *eu spiritual* când intră la orele de educație religioasă, că trebuie să dea puțința acestui eu mai adânc și mai înalt al său să se elibereze, pentru a putea iniția pe copii în cunoștința divinului. Chiar la celelalte obiecte și în toate prilejurile, după cum am văzut, trebuie să fie gata să decoleze pentru a se ridica de pe planul empiric pe cel religios, oricând se prezintă un motiv potrivit. Epoca noastră prea a făcut din religie o cunoaștere empirică și mai mult o practică de intendență morală, iar această mentalitate s'a furișat și a alterat și lecțiile de religie. Pedagogul și educatorul trebuie să studieze întâiu natura religiei, pentru a putea stabili natura metodei religioase. Fără filozofia religiei, nu se poate adevărată pedagogie religioasă. — Natura cunoașterii și a sufletului omenesc, pe de altă parte, ne arată că nu orice e nelogic ori neexplicat sau neexplicabil, este neinteligibil! După cum nu orice e per-

fect logic și limpede, e adânc inteligibil! Nu tot ceea ce nu e rațional, e lipsit de sens, după cum poate fi ceva foarte rațional și totuși sărac în sens. Sunt absurduri mult mai inteligibile și sunt idei logice aproape neinteligibile, fiindcă n'ai ce înțelege. Sunt absurduri majore, bogate și cu o disciplină a lor înșile, cari vorbesc transfigurator sufletului omenesc, deși nu pot fi demontate și montate la loc de mecanismul logicei. Aceste „absurduri“ formează tot ce e mai nobil în existența noastră spirituală și prin ele ne legăm de realitatea generală și de destinul ultim al lumii. Oare conceptul însuși de Divinitate e perfect logic? Și cu toate acestea, nu e altă cunoștință mai intimă omului decât aceasta, atât de intimă, încât ai impresia că îl înțelegi pe Dumnezeu nu numai cu sufletul, ci și cu corpul, cu fiecare fibră a sufletului și a corpului, absurdul divin bucurându-se de o supremă inteligibilitate și de o altfel de „raționalitate“, în care vine de se înșurubează și-și caută temeiurile rațiunea însăși. Natural, trebuie să se facă deosebire între absurdurile propriu zise, cari provin din absența logicei, și absurdurile cari provin din faptul că logica nu se poate aplica până la ele.

Pedagogii trebuie să știe deci că sufletul are așa zicând mai multe zone și mai multe soiuri de cunoașteri, că nu trebuie să aducă toate la același nivel și că mai ales nu trebuie să explice cu ajutorul unei cunoașteri inferioare, ceea ce aparține unei zone mai înalte! Lecțiile de religie să explice, să concretizeze, tot ce se poate și trebuie să se explice, dar să nu alunge misterul, fără de care religia nu mai e religie. Omul înțelege și cu „sufletul“, nu numai cu rațiunea logicei, care dă făină fină, dar are nevoie să i se dea afară materia primă. Datele și fundamentele pri-

mordiale ale cunoașterii noastre au ceva etern misterios și dacă în cunoașterea științifică nu ne mai întâlnim cu acestea, în schimb în cea religioasă suntem aduși să ne referim măcar din când în când la ele. Cu cât copilului i se va dezvolta mai mult această putință de înțelegere a supralogicului armonios, cu atât el va intra mai mult în sfera adevăratei trăiri religioase. Și cu cât va fi obișnuit numai cu înțelegerea empirică mărunță, cu atât va înțelege religia numai pe dinafară ori o va părăsi cu totul. În definitiv, *copilul trebuie să-și dezvolte simțul misterului care pătrunde și învăluie această lume, a marelui și coerentului mister ontologic*: a face aceasta, e a asigura în cea mai mare parte baza educației religioase autentice. Aceasta trebuie să fie adevărul principal al pedagogiei religioase și în acest sens e cea mai mare datorie, pe care o are educatorul religios.

Întreprinderea de a dezvolta simțul misterului nu e imposibilă, fiindcă copilul are dispoziția nativă pentru presimțirea misterului maestos al lumii, dar școala și adulții i-o anemiează până la viitoarea dispariție aproape totală. Căci pedagogii moderni nemitând asupra adevăratei naturi a religiei și lăsându-se influențați de pozitivismul epocii, au făcut două greșeli în ceea ce privește educația religioasă. Întâiu, au spus că trebuie să se înlăture orice „subtilități dogmatice“ și în general religia să se predea în așa fel, încât elevul să înțeleagă „fără multă încordare și pierdere de energie“! Dacă e așa, unde mai e această tensiune spirituală, care nicăieri nu trebuie să fie mai mare decât la religie? Desigur, școala nu e locul, în care să-și dea curs vanitățile și arguțiile teologice — ceea ce, din nefericire, s'a întâmplat adesea — dar decând religia e un sport atât de

comod? Elevul se poate încorda la matematică, la gramatică, iar la religie nu? Nu se știe că sunt încordări, cari au în sine o curată voluptate și o virilitate binefăcătoare? și nu cred că încordările religioase sunt mai puțin firești pentru copil decât cele dela matematică! Acest fel de a face religia comodă pentru elevi, iar orele de religie mai mult o igienă de recreație, nu trădează un spirit de toleranță deghizată pentru religie ca pentru o disciplină oarecare sau ca pentru un ornament gratuit? Mai sus, am văzut influența pozitivismului asupra religiei; de data aceasta, vedem influența, de cele mai multe ori inconștientă, a laicismului, care a fost activ și atunci când făcea din religie mai mult o morală. Religia și orele de educație religioasă trebuie să fie pentru copil momente de sărbătoare, de o înaltă și frumoasă încordare, în cari dificultățile spirituale să nu fie ocolite, pe cari copilul să le aștepte cu bucurie anticipată și chiar cu pregătire sufletească anticipată. A înlătura dificultățile, pentru ca elevul să înțeleagă tot și să înțeleagă ușor, cu logica uzuală, nu înseamnă a face educație religioasă și nici măcar altfel de educație. Căci ce fel de oameni vor fi aceia, cari au fost crescuți fără învingerea dificultăților? Suflete slăbănoage ca stomacurile hrânite numai cu lichide — așa cum din ce în ce mai mult dă școala de azi căci, oricum, nu se poate spune că școala modernă e școala eroismului. Pedagogia trecutului a fost mai puțin științifică și uneori greșit inspirată, dar a avut mai mult spirit eroic. O dovadă că educația religioasă modernă se teme de efort și chiar de mister, o dă teama de a pune Biblia direct în mâna copiilor. Fără îndoială, Biblia nu e o carte pentru copii, din multe puncte de vedere. Dar ea cuprinde

atâtea pasagii, pe cari suntem datori să le cetim întocmai copiilor — ori să le cetească ei — în loc să le prezentăm prelucrarea noastră diluată, în care e operă umană și nu divină! Dacă totuș nu valorificăm aceste pasagii, e fiindcă ne temem de dificultăți, de ceea ce va rămâne mister pentru copii. Dar nu ne dăm seama că nu e nevoie ca elevii să înțeleagă absolut tot! Ochiurile și nervurile de mister își au rostul lor: ele vor atrage în adânc, ca niște anafoare sau vor cutremura sufletul pe deasupra logicei, ca niște fulgere. Cine știe dacă urma cea mai însemnată lăsată în sufletele copiilor, nu va fi chiar aceea a părților, pe cari nu le vor fi înțeles în întregime!

A doua greșeală a pedagogilor moderni a fost tocmai această manie de a explica tot. Aici nu avem decât două alternative: ori religia e ceva adânc, măcar o parte din adevărurile ei referindu-se la transcendent și deci, în această calitate, nu pot fi cuprinse de logică; ori numai forma ei e mistică, această formă putându-se înlătura ca să arate un fond foarte simplu sau chiar nimic, și în acest caz logica iarăș nu trebuie să intervină complet, fiindcă distruge tocmai ceea ce face farmecul religiei. Ultima alternativă e teza necredincioșilor și e falsă. Rămâne valabilă cea dintâiu, care afirmă valoarea absolută a misterului. Și atunci nu trebuie ca prin explicațiile noastre să vidăm culoarele trăirii religioase de orice atmosferă de mister și de orice aromă neînțeleasă. Logica limpezește totul, îl decolorează ca un fel de clor spiritual, e ca un var ce albește toate lucrurile, dar le și uniformizează. Educatorul, în religie, trebuie să se conducă după norma *maximului de sens*, iar nu a maximului de logică! Dacă ceva e inteligibil, dacă spune mult sufletului și îl transfigurează,

scopul educației religioase e atins în esență, iar explicația pozitivă nu-și are locul sau trebuie să intervină în momente secundare, pentru comparări, organizări, aplicații. Instinctul de claritate și de logică al copilului, căci el are și un asemenea instinct, trebuie satisfăcut. Dar când vorbește un instinct mai adânc, care prinde falfăirea adevărului de dincolo de logică și dă acesteia o respectuoasă rezervă, nu e nevoie să intervenim noi pentru a logiciza lucrurile cu forța.

O aplicație tehnică a concretismului, care a luat mare desvoltare în utumul timp, sunt tablourile și mai ales cinematograful. Chiar la noi s'a propus de curând, într'o importantă adunare eparhială, ca Institutul biblic să înceapă o campanie de confecționare a materialului intuitiv pentru educația religioasă. Lucru interesant și de valoare, dar trebuie să se știe că nici această formă a concretismului nu e lipsită de primejdii. Fiindcă o invenție ori descoperire e modernă, nu înseamnă că are o valoare integrală! Moda în educație cășunează multe rele, dar mai ales când e vorba de educația religioasă, aceste rele pot duce deadreptul la pierzanic. În general, religia nu trebuie să aibă multă încredere în produsurile moderne, căci tot spiritul epocii moderne are în el ceva constituțional nereligios. De aceea avem o rezervă adâncă față de teologii și educatorii religioși, cari se prăpădesc după tehnica modernă și se prevalează, în acțiunea lor, de argumente moderne... Nu se observă că ne ocupăm de mijloace și se pierde spiritul de fond al religiozității. E timpul să luăm aminte și să ne dăm seama că abuzul de tablouri poate fi adânc stricător și că mai ales întrebuintarea cinematografului în educația religioasă e ce-

va secundar ca importanță și că nici nu e de rigoare!

Se face mare caz acum în strănătate de aplicarea cinematografului în școală și anume filme educațive au ajuns și la noi. Dar unul din rezultatele surprinzătoare și triste, la care s'a ajuns, e că elevii se plictisesc la filme, cari de altfel sunt o minune de realizare și de cuprins. Ei nu înțeleg decât cinematograful polițist ori erotic. Supralicitarea din industria cinematografică a făcut ca în mintea tineretului cinematograf și licență morală să fie strâns asociate, cașicând ar fi ceva natural. Dacă nu se iau măsuri contra excelselor industriei cinematografice, degeaba se introduce cinematograful în școală căci el va fi pentru elevi, prin comparație, un motiv în plus de plictiseală, și încă unul foarte costisitor. Am văzut filme, în cari se arătau, în chipul cel mai atrăgător, tainele creșterii florilor ori expediții la pol cu peisagii formidabile de revelatoare, sau filme documentare etnografice, filme istorice de un mare dinamism, și am văzut chiar filme religioase de mare reputație, cari au rulat în fața unei săli aproape goale, neputând ține afișul nici măcar în timpul celor trei zile dela Paști! Omul e o ființă de o înspăimântătoare aptitudine de vicierie și se duce acolo unde simte mai mare ispița viciului! Dar mai mult decât atât: azi lumea a început să se plictisească chiar de filme, în cari se exploatează viciile cunoscute. Vrea mai mult, vrea un inedit al viciilor, vrea ceva care să o cutremure sau să o extenueze! Cinematograful a ajuns astfel un fel de cocaină sufletească a vremii noastre, cu aceeași logică de cerc vițios și cu aceleași perspective finale. În această atmosferă, ce efect mai pot face bietele filme școlare? Ele par fade

școlarilor și sunt departe de a le crește interesul.

Toate acestea dovedesc cu putere că omul nu poate fi ajutat să înainteze pe calea ascenziunii spirituale, dacă i se dau mereu atracții din afară, dacă nu e învățat să se limiteze și dacă nu învață taina seriozității și a zborului interior. Intuițiile și cinematograful au valoarea lor, dar pot produce pasivism de fond. Intocmai cum unii medici prin excesul de medicamente obișnuiesc trupul să nu-și mai creieze el sucurile și substanțele necesare, așteptând să i se dea mereu pe cale externă, la acelaș rezultat pot ajunge și intuițiile în domeniul propriu zis spiritual. Chestiunea aceasta e mult prea importantă pentru a avea dreptul să stăruim asupra ei. Tema noastră e că în omul neartificializat și crescut într'o atmosferă mai eroică, există o putere de creație internă și de profundă seriozitate, care izbutește să ajungă la o reprezentare a lumii mult mai adâncă și mai plină de sens, decât o are omul cu simțurile îndreptate în afară, așteptând ca destinul lui spiritual să fie creat și întreținut pe calea simțurilor! Ce e mai scump și mai real în om se distinge pe calea aceasta, se superficializează și se îndreaptă spre viciu. Intuitivismul pedagogic deșănțat înlătură intuiția internă, spirituală; fantezia orientată în afară, înlătură fantezia lăuntrică și severă, creatoare de lumi, care, pornind din ceace e mai radical în ființa omului, ajunge în cele din urmă să întruchipeze și o lume externă mai bogată și mai cu rost, așa cum e în religie, de exemplu.

Judecata pe care au făcut-o psihologii și pedagogii moderni a fost greșită și ea e următoarea: a avea imaginație, înseamnă a avea imagini, pe cari să le combini. Deci cu cât imaginile vor fi mai multe, cu atât ima-

ginația va fi mai bogată! Aceasta e ideea pe care o recomandă psihologia și pedagogia imaginației... După cum se vede, psihologii și pedagogii au gândit după o logică strict... industrială. În industrie, în adevăr, cu cât materiile prime sunt mai multe și mai ieftine, cu atât producția e mai mare. Fiindcă în industrie există întotdeauna o voință cumplită de putere, de creștere — voința capitalismului modern — care urmărește sporul producției pentru a acumula spor de putere. Dar în domeniul imaginației, voința de a imagina nu e deloc proporțională cu numărul imaginilor. Se poate spune că în chip obișnuit și între anume limite, e tocmai dimpotrivă. Excesul de imagini, poate obosește imaginația sau să o îndepărteze, fiindcă sufletul rămâne să se mulțumească numai cu imagini. În acel moment, omul a devenit o ființă exterioristă, care-și caută viața în afară, în noi și iarăș noi excitații. El a pierdut resortul creației interne și devine un cerșetor de senzații și imagini, nostalgic după altceva și aproape vesnic plictisit, fiindcă nu mai poate adăoga dela el nimic... Este tocmai imaginea omului actual, a omului modern. Oare școala n'are nicio parte în producerea acestui om? Epocile vechi au beneficiat de mult mai puține imagini. Dar atunci imaginația și lumile spirituale create de om erau foarte puternice. Un Campanella a visat o lume nouă în închisoare, iar mitologia scandinavă, cași mitologia basmelor românești, sunt create cu elemente exterioare puține... Atunci oamenii puneau centrul de greutate în spirit și fiindcă îl puneau în spirit, înăuntrul lor, ei ajungeau prin acesta și la o racordare cu ceace e adânc și tainic obiectiv în lumea din afară. Pe când azi oamenii se pun în legătură cu toate formele externe, dar pierd

comuniunea atât cu adâncul intern, al sufletului, cât și cu adâncul exterior, al ontologicului. Într'un sens, un basm era mai realist decât o cunoștință pozitivă modernă, iar un animal imaginat după elemente foarte puține, un balaur, o făptură apocaliptică de pe alte țărâmurii, era o mai puternică prezență spirituală decât animalul cunoscut și epuizat în câteva momente la muzeu ori într'un tablou.

Când e vorba de religie, aceste considerații capătă o stringență specială. Căci religia contează tocmai pe forța creației lăuntrice, pe primatul viu, realitatea simțurilor fiind de fapt dependentă de acesta! De unde rezultă că în educația religioasă trebuie să se facă, înainte de orice cultura acestei spiritualități interne, care capătă o ascendență halucinantă când se proiectează asupra lumii, — că nu intuițiile percepute prin simțuri au precădere, ci cele concepute sau descoperite de o funcție mai adâncă a sufletului! — Dar nu numai atât! Am văzut cât de mult religia e mister. Dar dacă e mister, rezultă că ea nu poate fi chip cioplit! Această idee biblică a chipului cioplit e profundă și ca filozofie a religiei și ca filozofie pedagogică! Chipul cioplit e o materializare și sărăcire a misterului, e o pozitivizare a religiei! Pedagogii trebuie să se gândească serios că dacă religia e în esență mister, ea se pretează numai în chip secundar la o pedagogie a intuiției prin simțuri externe. Din cauza excesului de intuiții externe, pedagogia religioasă modernă a căzut sau amenință să cadă într'un fel de idolatrie religioasă! Se tinde ca religia să se facă de formă, într'o panoramă de imagini. Această nouă idolatrie, tot atât de periculoasă cât și vechile idolatrii, dacă nu mai mult fiindcă ea vine cu artificializare, trebuie combătută în

însuș punctul ei de plecare. Educatorii religioși să nu creadă că dacă s'au înarmat cu intuiții externe și cu tone de material didactic, au asigurat condiția sau o condiție principală a învățământului religios!

Ceeace e adevărat pentru religie în general, e adevărat mai ales pentru ortodoxie și pentru psihologia poporului român. Teologia ortodoxă e mai severă și mai transcendentalistă. Catolicismul și protestantismul s'au acomodat mai mult cu modernismul și științismul decât ortodoxia. Filmele religioase sunt mai gustate de catolici și mai ales de protestanți decât de ortodoksi. Iar poporul român întrucât a rămas fidel tradițiilor lui spirituale, nu înțelege să-l vadă pe Iisus pe scenă ori să-l vadă înviind. Chiar când țărânul român își face icoane și se ia după apariții — ceeace face ori i se întâmplă adesea — aceasta e numai un punct de plecare exterior, în jurul căruia se adună o aproape haotic de puternică spiritualitate lăuntrică. Deaceea el nu face caz că icoanele sunt strâmb făcute și nu le cere nicio calitate estetică. În icoană, el vede icoana din suflet. Psihologia copilului are ceva analog. Iată de ce pentru o sensibilitate lăuntrică autentic românească, e o suferință să vadă reprezentat în afară tot ceeace e mai intim în suflet și mai dumnezeiesc totodată, în așa fel încât să nu mai lase sufletului nimic de adăogat!

Dar se adaogă încă un neajuns. Tablourile religioase și cinematograful religios, cari vin în România, au proveniență apuseană. Chiar pictorii noștri sunt influențați în acest sens. Insuș marele Grigorescu a avut realism și modernism, când a pictat la Agapia. Norocul lui și al nostru a fost că țărăncile și maicile pictate aveau prin ele înseși ceva ascetic, răsăritean, căci așa e tipul

românesc rustic, tradițional; și că tinerețea lui fragedă era încântată mai mult de suiet decât de trup. Tipul românesc arhaic și tinerețea spirituală a pictorului au atenuat realismul. Dar nu tot așa sunt imaginile pictorilor de azi sau cele apusene. Acum vreo zece ani, circulau în Franța chipuri ale sfintei Tereza din Lisieux, care aveau o expresie de domnișoară spășită. Nu odată am văzut în străinătate figuri de sfinți rotofei și languroși ori cu aer de eroi sau de conchistadori, precum și statui de sfinte, în biserici, cu bustul impecabil, Iisus însuș fiind uneori înfățișat cu o față de „bébé” ori de adolescent galeș! Dar a veni cu astfel de reprezentări religioase, e a ofensa ori a nimici severa magie inefabilă a vieții religioase necontrafăcute și neefeminate de modernisme comode... Nu odată am văzut în manuale românești de religie, tablouri luate după pictorii apuseni istorici ori după Occidentul actual, iar un film ortodox n'am văzut niciodată! Încă nu cunoaștem cum trebuie valoarea picturii bizantine pentru religiozitatea ortodoxă, acele figuri care n'au în ele nimic individual și pământesc, nimic care să sugereze fișa stării civile, ci sunt pur simbolice și ascetice, generice și totuș vii ca niște sticlăi ale sfințeniei, ca niște duhuri pozitive extatic în lumea noastră...

În sfârșit, să spunem — și acesta nu e un adevăr dintre cele mai puțin importante — că psihologia copilului însuș se opune intuitivismului exagerat. Întâiu, fiindcă el are o discreție a ultimelor regiuni spirituale din ființa lui — o discreție pe care n'a studiat-o niciun psiholog până acum — pe care nu le vrea exteriorizate în văzul tuturor și puse pe tablouri; al doilea, fiindcă el vrea să aibă bucuria de a crea și el, de a imagina prin el însuș, sufe-

rind de această Niagară de imagini pe care i-o servim, de această supraalimentare intelectuală; și al treilea, pentru că acolo unde ajunge puterea de imaginație a copilului, nu ajunge niciun tablou și niciun film de cinema! Imaginația copilului umblă în azururile pierdute ale realității și se familiarizează cu chipurile fără chip ale divinului și cu forțele veșnice și fără nume ale creației! De ce voim să-i irosim această lume, care e tot ce are el mai scump, prin materializările noastre empirice și minore? Aceasta înseamnă a cunoaște copilul, cum ne lăudăm, și a-l iubi, cum facem atâta caz? Și aceasta înseamnă a respecta pe Dumnezeu și a iubi religia?

Atunci, nu e nimic bun în principiul intuitiv aplicat la religie, în tablouri și în cinematograf? A spune aceasta, e a săvârși altă exagerare! În învățământul despre natură, intuiția nu numai că e utilă, dar e indispensabilă, formând însuș temelii acestui învățământ. La religie nu e indispensabilă și nu formează baza, dar ne poate folosi. Căci în lecțiile de religie sunt și valori, care cer reprezentarea concretă și e bine când ea există în cât mai alese condițiuni. A da, de exemplu, un film cu peisajii biblice, a înfățișa tabloul unei mănăstiri ori al unei figuri bisericesti, a oferi imagini pentru pura instruire, a da ansambluri de cadru, cari să predisună spiritul spre inspirația religioasă — aceasta, în adevăr, are importanță. Dar se va recunoaște că nu aceasta e întâia datorință a metodei religioase și că a face din ceva util — când e prezentat cu multă grijă, în măsură limitată și nu pentru a atinge miezul însuș al religiozității — ceva indispensabil, a face din ceva secundar un principiu la fel cu cele mai întinse principii de viață religioasă, este contra scopului esențial, pe ca-

re-l urmărim prin religie, adică transcenderea lumii sensibile. Concretismul în metoda religioasă rămâne numai un aliat și încă mai mult pentru zonele mai joase, iar nu un scrânciob, care să ne ridice din afară către înălțimile unde să-lăsluiește duhul veșnicilor taine. A crede altfel, e a nu înțelege religia, a nu prețui îndeajuns comoara de religiozitate pură și creiatoare, care e în sufletul copiilor și a uita exem-

plul strămoșilor noștri, cari, fără tablouri, fără spectacole de cinematograf, ci doar cu câteva icoane stângace, dar cu multă credință, au știut să se apropie de Divinitate și să întrevadă ceva din lucrurile, ce nu se vor coborî niciodată în penele pictorilor și în pelicula filmelor, dar care, din cauza aceasta, nu există mai puțin!

VASILE BÂNCILĂ

EROTICA INFANTILĂ

Suntem obișnuiți să privim sexualitatea și erotismul ca probleme ce se pun în mod vădit pentru individualitatea umană odată cu apariția pubertății. Însăși determinarea începutului acestei epoci se face în funcție de definirea caracterelor sexuale secundare (musteață la bărbați, conturarea sânilor la femei, etc.) și a capacității biologice de a fructifica și de a fi fructificat. De aceasta din urmă sunt dependente intențiile și trăirile sexuale.

Erotismul, sau atașamentul *afectiv* de o persoană dată — derivat de unii din sexualitate, de alții chiar confundat cu tendința sexuală — pare a fi o dimensiune aparte a vieții psihice afective și ca atare de natură a încurca mult explicarea fenomenului sexual, datorită faptului că uneori întâlnim o manifestare concomitentă a acestora. Dar nu numai concomitența, ci și puțința de funcționare a organelor reproductive înainte de perioada pubertară, — deci posibilitatea de a avea trăiri și tendințe sexuale prepubertare face pe mulți să confunde erotismul cu sexualitatea.

Înainte de a vedea dacă și în ce măsură întâlnim manifestări sexuale în prima copilărie, precum și care

sunt caracteristicile acestor manifestări și ce mărime au, etc. — se impune să examinăm vederile freudiene în această privință.

Se știe că S. Freud extinde sexualitatea până în perioada alăptatului. Datorită faptului că există nevroze infantile, trebuie să existe și sexualitate infantilă, întrucât la originea tuturor nevrozelor se găsesc conflictele sexuale. Evident că această sexualitate (dacă se mai poate numi așa) este lipsită de capacitatea de procreare și ca urmare, nelegată de anumite organe. Sexualitatea infantilă are după Freud o primă fază *pregenitală* în care trăsătura ei specifică este un anumit conținut de trăire. Trăirea aceasta este produsă prin excitarea adecuată a zonelor *erogene*, — anumite părți din piele care în urma excitării produc impresiunea de plăcere (ceva similar gâdilatului). Sexualitatea infantilă nu are obiect (*autoerotism*), iar scopul ei este numai producerea plăcerii, creiată de stimularea adecuată a celor două zone erogene principale: orală și anală. Dar deși Freud lasă nedeterminată sexualitatea infantilă — în sensul că ea nu posedă trăsăturile biologice ale sexualității — totuși atunci când vor-

bește de suptul delicios al copilului mic scrie că acest supt duce sau la adormire sau la „un fel de orgasmus“¹⁾ După cum este de altminteri de așteptat, observatori și cercetători din alte direcții științifice decât cea freudiană, au arătat că plăcerea suptului este foarte departe de natura „orgasmus“-ului. Ceea ce caracterizează comportarea de hrănire a sugaciului este ținuta corporală neregulată precum și o expresie mimică de cufundare; după alăptat, copilul adoarme de cele mai multe ori. Această afirmație freudiană derivă însă și dintr-o eronată interpretare a comportărilor infantile. Metoda de a privi caracteristicile unei comportări pe treapta adultului și de a-i căuta apoi corespondentele în manifestările primare ale vieții psihice este de natură nu numai a îngreuna înțelegerea vieții psihice a copilului mic, ci reprezintă în general o atitudine metodică nepotrivită pentru interpretarea fenomenelor psihice în mod evolutiv. Răul ce se varsă în mare ne spune prea puțin asupra izvoarelor.

Ch. Bühler întrebându-se dacă această plăcere integrală în care se pierde copilul este specific sexuală, răspunde că se poate presupune aci existența unor „momente ale trăirii sexuale de mai târziu date în o anumite structură“²⁾, care structură însă trebuie concepută ca fiind tot așa de deosebită de cea de mai târziu, după cum e jocul de producția unui lucru.

Dacă trecem de această fază primară, în care predomină satisfacerea nevoilor organice de alimentare și odihnă și în care „plăcerea“ este

produsul acestor satisfacții și al exercițiului diferitelor mișcări spontane, pe la vârsta de 2—4 ani se produc câteva comportări nouă care ne interesează din unghiul de vedere pe care îl urmărim. Copilul intră în prima criză afectivă violentă, caracterizată prin neastâmpăr, iritabilitate și îndărătnicie. În această fază se conturează dimensiunea erotică a vieții psihice, sau nevoia de a se atașa emotiv de o anumită persoană, în vreme ce poate nutri ură violentă față de alta. Nu există nici un temei ca să vedem vreo trăsătură sexuală în această afecțiune. Primul fapt ce ne face să afirmăm acest lucru este că obiectul afecțiunii nu este un copil de aceeași vârstă, ci o persoană matură din anturajul de îngrijire al copilului. Explicarea acestui fenomen caracteristic al primei copilării nu este ușoară. Cu un alt prilej ne îngăduisem părerea — formulată în direcția vederilor adleriene — că îndărătnicia și apariția afecțiunii e în funcție de înfirișparea conștiinței *eului* și de trăirea — firește încă sub o formă neclară și confuză — a discrepanței dintre acest eu și lumea obiectivă. Tendința de afirmare, de sprijin, face pe copilul acestei vârste să se lege de o anumită persoană (părinți sau îngrijitoare) și ori de câte ori simte o trebuință sau e contrariat caută satisfacția sau adăpostul la acea persoană. În anul al 3-lea, al 4-lea însă — aparte de manifestările sale afectoase, — copilul se interesează de părțile sexuale, bărbătești și femeiești, și întrebă despre originea copiilor (Woolley). Acest interes colorează — după Ch. Bühler — sexual „relațiile“ cu ceilalți oameni și dă o semnificație de intenție sexuală unor comportări nouă: masturbațiile.

În această a doua fază, după Freud, domină masturbația infan-

¹⁾ Prin „orgasmus“ se înțelege punctul culminant al excitației fiziologice ce survine în procreare.

²⁾ Ch. Bühler: *Kindheit und Jugend*. Leipzig. Hirzel. (III Aufl.) 1931. p. 194.

tilă (3—5 ani), în deosebi satisfacția pe calea onaniei. Aparatul urinar ține în acest proces locul nedesvoltatului sistem sexual. Afecțiunile sexuale produc „Enuresis nocturna” — atunci când aceasta nu este un simptom epileptic. Mai mult, Freud introduce pe neașteptate, în sfera situației sexuale tendința de îndreptare a copilului spre o anumită persoană pentru a-și realiza plăcerea, deci introduce obiectul sexual: partnerul. Cruzimea și tendința de a arăta și privi ar fi în legătură cu vicia sexuală a copilului.

După o altă serie de cercetători însă, cruzimea apare mai târziu. Iar curiozitatea copilului este o trăsătură mult mai generală decât a putea fi redusă sau derivată din câmpul sexualității. De altă parte introducerea partnerului sexual, sau mai precis a partnerului de joc sexual, nu e caracteristică înainte de vârsta de 5 ani. Iar partnerul de joc sexual nu poate fi confundat cu obiectul afecțiunii erotice. Cel dintâi este recrutat de copil din cei de o vârstă cu sine, iar cel din urmă dintre persoanele adulte. În acest joc sexual, care în cele mai multe cazuri se face după imitația celor văzute sau auzite (adeseori cu folosirea unor „obiecte” externe), e posibil să existe anumite stimulări specifice sexuale. Aceste stimulări sunt însă lipsite de conținutul de trăire sexual. Este greu să credem că jocul sexual ar face excepție dela jocul în general al acestui stadiu evolutiv, caracterizat prin ficțiune, — prin gesturi imitative și formale. Iar pentru a înțelege și mai bine dăm sugestiva comparație făcută de Ch. Bühler. Jocul sexual se deosebește de actul sexual după cum se deosebește jocul de „comerciant” de cumpărarea și comerțul real. Copilul face gesturi de a da și lua, de a plăti, etc., însă aci nu întâlnim nimic din caracterul transacțional al

comerțului efectiv: înțelegerea pieții, trebuinței, etc. Jocul sexual, ca orice joc, e o achiziție socială a copilului. Iar chiar dacă concepem jocul — în limitele concepției lui K. Groos — ca o exercitare a activităților de mai târziu, nu trebuie să se uite niciun moment că *trăirea* sexuală nu e posibilă decât odată cu instituirea primatului zonei genitale în sexualitate (în pubertate). Or specificul ori și cărei comportări psihice este determinat de trăirile interioare.

Dimensiunea erotică și dimensiunea sexuală nu pot fi confundate, — așa cum le găsim la Freud.

Ele par a deriva din izvoare diferite cu toate că în evoluția și manifestarea lor pot avea unul și același obiect. Probabil că în pubertate aceste două dimensiuni se sintetizează, însă ele se pot desface din nou, în sensul că un partner rămâne mai departe ca obiect sexual însă încetează de a mai stimula și erotismul. Ideea aceasta se impune cu atât mai mult cu cât între 5 și 14 ani se pare că nu există selecțiune erotică a partnerului de joc. În erotism, care culminează cu sentimentul iubirii, se poate incorpora și emoția sexuală, însă ea rămâne secundară și se poate chiar detașa din complexul sentimentului.

Vorbind într'un alt context de idei, Bergson spune că omul dacă a renunțat la plăcerea de a „culege” n'a renunțat și la plăcerea de a „se-măna”. Gea din urmă e sexuală, cea dintâi e erotică. Iar copilul mic prin ficțiune vrea să joace rolul de „tată” sau „mamă” exact în aceeași manieră și cu aceleași posibilități pe care le are pentru a fi „general” sau „rege”.

Cu alt prilej vom considera evoluția ulterioară a fenomenului sexual, insistând mai ales asupra deviațiilor lui pubertare.

Dr. DIMITRIE TODORANU

COLABORAREA DINTRE FAMILIE, ȘCOALA DE COPII MICI ȘI ȘCOALA PRIMARĂ

Când comitetul de organizare mi-a cerut să dezvolt subiectul conferinței anunțate, am primit nu numai cu bucurie ci și cu oarecare mândrie că mi s'a dat prilejul să pot vorbi înaintea învățătoarelor dela școlarele de copii mici, din tot cuprinsul țării noastre*).

Comitetul de organizare în frunte cu distinsa Dvoastre președintă s'au gândit probabil că din experiența mea voi putea spune câteva lucruri care să intereseze pe învățătoarele din institutele noastre de bază, pentru educația copiilor dela etatea de 5—7 ani.

Fiindcă s'au adresat nu unui om cu pretenții de a reprezenta știința, ci unui practician, toată grija mea va fi să rămân în expunerea ce voi face, în cadrul vieții practice.

Făcând această enunțare, îmi veți permite să modific titlul conferinței mele și în loc să vorbesc despre colaborarea între școala primară și școala de copii mici, să vorbesc despre colaborarea dintre familie, școala de copii mici și școala primară.

Legea Învățământului primar în art. 44 fixează în felul următor scopul școlarelor de copii mici:

Școala de copii mici e primul așezământ de educație, în care copiii sunt instruiți spre a fi supraveghiați și a li se da îngrijirile pe care le reclamă dezvoltarea lor fizică, morală și intelectuală.

Ea are de scop a completa educația din familie, a favoriza dezvoltarea normală a trupului și a simțurilor copiilor și a-i pregăti astfel, pentru a urma cu mai mult folos în învățământul primar.

Așa dar, vedem că legiuitorul a fixat ca una dintre condițiile esen-

țiale a bunei funcționări a școlarelor de copii mici, continuarea și completarea educației primită de copii în sânul familiei lor. Pentru a-și putea îndeplini această datorie, învățătoarea este prin urmare obligată să cunoască mediul familiar al copiilor încredințați ei, pentru educație.

Problema aceasta are o însemnătate atât de covârșitoare, încât ea ar trebui să formeze baza preocupărilor fiecărei învățătoare. Nu este suficient numai ca să i-se prezinte la școală aproape regulat nu număr apreciabil de elevi; ci înainte de a-i supune observației atente, învățătoarea trebuie să cunoască amănunțit mediul familiar al copiilor, să cunoască pe frații lor, tovarăși de joc ai micilor școlari, să cunoască anumite însușiri ale părinților.

Este știut că influența educației din familie e atât de puternică, încât ea sapă urme adânci în sufletul copilului și acele urme vor putea fi îndreptate în bine și unele adâncite de către învățătoare numai dacă ea va cunoaște amănunțit influențele exercitate de părinți asupra copilului.

Studiul eredității este temeinic făcut asupra copiilor anormali, pentruca să se poată explica manifestările lor actuale. De ce nu s'ar face un studiu amănunțit și asupra copiilor normali, pentruca din bună vreme să le cunoaștem înclinările lor?

O învățătoare care va cunoaște cât de cât viața sufletească a mamei copiilor își va putea explica anumite înclinări ale elevilor săi, căci mama este ființa care hotărăște mult în educația copiilor.

Ea învață pe copii cu răbdarea, mila, bunăcuviința. Ea aduce totdeauna raza de soare, raza de

*) La congresul din Cluj.

lumină în vieța familiară. Tatăl reprezintă autoritatea în familie. Judecata lui trebuie să fie totdeauna dreaptă, chibzuită. Peste cuvântul lui nu trebuie să se treacă niciodată, bineînțeles atunci când el este măsurat în hotărârile pe care le ia pentru susținerea disciplinei morale în sânul familiei sale.

Dacă învățătoarea dela grădina de copii ar avea în față doi copii dotați de natură cu aproape aceleași calități, dar care ar fi însă crescuți în două familii deosebite, repede ar putea vedea diferențele, din manifestările lor mai ales în afară de mediul clasei și chiar în purtarea lor din clasă.

Școalele de copii mici — la țară — sunt așezate mai ales în centre mai mari, sedii de plasă, comune mai înstărite, iar în orașe ele sunt așezate de regulă spre periferiile orașului, unde este o populație școlară mai numeroasă și o nevoie mai mare, pentru astfel de instituții.

În urma unei anchete cerută de Minister pentru cercetarea populației școlare, am văzut că la unele grădini de copii din comune destul de populate, numărul celor care frecventează este cu mult *sub* cel prevăzut de lege. Mi-am dat seama că la mijloc pe lângă indiferențismul populației românești (căci cea străină este mai înțelegătoare) și pe lângă lipsa de concurs a autorităților comunale, putem socoti pe bună dreptate vinovată și pe învățătoarea care n'a putut să-și formeze o astfel de atmosferă, încât instituția condusă de ea să fie îndrăgită de părinții copiilor, să miște sufletul femeilor din cercurile conducătoare ale satului și să nu rămâie ca o instituție izolată de restul societății în care se găsește, ci ca o emanație a celor mai urgente interese ale ei.

Dacă aceste lipsuri s'ar datori numai indiferenței învățătoarei, care

se mulțumește cu o mână de copii și dacă aceasta ar fi o vină trecătoare, aș socoti-o sporadică și prin oarecare împinteneli exterioare, ar putea să fie pusă la punct.

N'am dori însă să credem că unde astfel de cazuri se ivesc, ele s'ar datorita totalei lipse de înțelegere a învățătoarei dela școala de copii mici pentru marele rol pe care trebuie să-l joace familia, în rosturile educative ale instituției pe care o conduce.

Aceasta ar însemna că și de aici înainte școala de copii mici să rămână pentru familie o instituție unde se duc copiii care vor; și cei care se duc, învață câteva poezioare, câteva cântece și jocuri, dar partea cea mai de preț este că părinții scapă de gălăgia copiilor.

Noi credem că printr'o acțiune susținută și conștientă din partea învățătoarei, părinții încetul cu încetul pot fi lămurii asupra marelui rol educativ pe care trebuie să-l aibă în transformarea societății, această primă instituție cu activitate organizată și condusă nu pe cale empirică, ci printr'o muncă metodică și întemeiată pe ultimele descoperiri ale științei sufletului copilăresc și ale educației.

În sprijinul acestei întreprinderi a învățătoarei trebuie să stea *cercurile familiare* care nu trebuiesc să lipsească nici la țară nici în cartierele mărginașe din orașele noastre.

La ședințele acestor cercuri se vor lămuri chestiuni privitoare la igienă, alimentare, curățenia corporală, îmbrăcămintea copiilor mici.

Se vor da sfaturi care privesc educația morală a copiilor.

Un tânăr profesor, întors recent din Statele Unite ale Americii, mi-a povestit cu entuziasm ce mare preț se pune pe organizarea educației familiare în aceste țări în care nu se face numai comerț în stil mare, ci

se întreprind cercetări, care, când se vor cunoaște nu numai de inițiați ci și de învățătorii noștri, va fi pentru noi o a doua descoperire a Americii, dar nu a țării nelocuite și barbare, ci a țării în care toate întreprinderile sunt organizate pe criteriile științifice.

Până când se va porni și la noi un curent mai puternic în favoarea familiei, baza existenței unui neam, va trebui să ne mulțumim cu începuturi mai modeste.

Învățătoarele școalelor de copii mici nu pot însă întârzia niciun moment ca să cunoască amănunțit mediul familiar al elevilor și pornind dela acest mediu să-și organizeze activitatea în școală.

Ce bucurie ar fi pentru o țărăncă care își trimite regulat un dolofan de copil la grădiniță, să vadă în pragul casei sale pe dră învățătoare! Ce revelație ar fi pentru învățătoare, când cercetând rând pe rând locuințele sărace și cele mai înstărite, ar putea cunoaște mizeria sau bunăstarea părinților copiilor și ar putea să fie astfel îndemnată ca să ia contact cu soția preotului, notarului, altor intelectuali și femei de ale țărănilor fruntași din sat, ca să înjghebeze cu un ceas mai de vreme cercul familiar prin care s'ar putea apoi veni și cu ajutoare materiale pentru micuții copilași, înființându-se cantina școlii. S'ar îndeplini astfel programul social al grădinilor de copii.

Formând astfel lanțul dintre familie și școala de copii mici, această instituție și-ar putea așeza o bază solidă; ea n'ar mai fi o instituție complet exterioară familiei, ci ea ar putea continua munca pe care trebuie să o desvolte în cei doi ani — (5 până la 7) — prevăzuți de lege, cu mult mai mult succes decât o poate face când ea se consideră o simplă școală.

Froebel, când a conceput ideea grădinii de copii, el a văzut limpede această legătură firească dintre familie și școala de copii mici. El care n'a avut mamă, a voit să împlinească lipsa din educația familială prin cea din grădinile de copii.

Dela înființarea acestei instituții până astăzi, incontestabil că s'a ajuns la o perfecționare tot mai mare.

În țara noastră (mai ales în vechiul regat) unde au o vechime de vreo 30 ani, grădinile de copii au obținut an de an succese tot mai pronunțate.

Privite însă prin prisma nevoilor familiei românești, aceste instituții vor trebui să-și găsească materialul de îmbunătățire, pentruca ele înmulțindu-se și influența lor în buna educație a micilor copii devenind tot mai covârșitoare, importanța lor să crească astfel, încât să fie puține satele în care să nu se găsească o școală de copii mici sau un azil de vară cum au în Ardeal, Sașii.

Dacă în cele expuse până aici am arătat cum trebuie să se orienteze grădinile de copii, în ce privește educația familiară, va trebui să cercetăm și altă latură care trebuie menționată: munca ce se desfășoară în școlile de copii mici.

Formarea profesională a învățătoarei dela aceste școli, este în mare parte, de dată recentă. Unele din ele au avut parte de o pregătire mai grăbită (ca să nu fie supărare, adăugăm că și o bună parte din învățători au astfel de pregătire). Prevederile legii însă duc la selecționarea tot mai severă a elementelor din învățământul școalelor de copii mici, prin examene și prin personalul de control.

La această mai bună pregătire, va contribui și încheierea Dvoastră într'o asociație pedagogică deosebi-

tă de a învățătorilor, îmbogățirea literaturii de specialitate, care deocamdată este suplinită de către admirabila Dvoastră revistă „Copilul”, care ar face cinste în oricare țară din Apus, și care ar trebui să devină în scurt timp revista de educație a oricărei familii.

Dacă învățătoarele dela școalele de copii mici vor cunoaște amănunțit nevoile familiei și vor cerca prin activitatea lor să ajute spre a fi înlăturate; dacă pe lângă această muncă *exterioară* care este punctul de plecare și pentru cea *inferioară*, din clasă, învățătoarele vor medita și vor stărui să realizeze an cu an dezideratul firesc, ca acest învățământ să-și primească *tiparul sufletului românesc*, această instituție n'ar deveni imitație a sistemelor de învățământ străin (Froebelian Montessorian, Decroliian) ci ea ar reprezenta tipul instituției de educație care răspunde tuturor cerințelor de viață ale poporului nostru și tuturor posibilităților de realizare în mediul nostru deosebit și ca structură socială și ca mentalitate.

Lucrând astfel se va reuși ca în grădina de copii începând cu poezia, jocul, povestirea, cântecul și ocupațiile, toate să aibă imprimat o frântură de suflet românesc.

Pentru aceasta este nevoie de o susținută activitate solidaristă din partea Dvoastră. Colegele Dvoastră ridicate prin muncă și activitate vor trebui susținute nu numai moral ci și material (înțeleg în ce privește contribuția lor spirituală) ca în scurt timp instituția de educație, a școalelor de copii mici, să poată câștiga în ce privește activitatea din clasă și activitatea ei în cadrul societății, trezind interesul puternic nu numai a câtorva societăți *feminine*, ci și al întregii colectivități românești.

Ce frumos și ce firesc ar fi ca noua orientare a societății românești prin *familie* să fie inițiată de către educatoarele din școalele de copii mici, sau cel puțin ele să aibă un rol hotărîtor în ce privește curentul de îndrumare al familiei spre marile postulate ale națiunii noastre.

De ce într'o comună în care se găsește o școală de copii mici și o soră de caritate, să nu aibă învățătoarea rolul de mai înțeleaptă sfătuitoare, decât colega ei cu mai puțină pregătire și cu un rol mai șters în cadrul societății românești?

Oare învățătoarea dela școalele de copii mici să rămână indiferentă și să nu reacționeze prin nimic, când află că în sat mor pe capete de disenterie sau alte boli copiii sugaci sau cei mai mărișori? La problema aceasta mare a mortalității îngrozitoare a copiilor noștri, cercul familiar condus de învățătoarea dela grădiniță ar putea să fie de mare sprijin, menținând în viață un număr tot mai mare de copii nou născuți, care ar contribui prin existența lor la marea *energie românească*.

Mă mulțumesc cu această simplă schițare a marei însemnătăți ce o are trainica legătură dintre familie și școala de copii mici, care influențându-se reciproc ar crea astfel o nouă stare de lucruri, mai bune.

II.

Fiecare învățătoare, în afară de împlinirea cât mai bine a obligațiilor ei școlare și grija ca an de an să-și lărgească cercul activității extrașcolare, formând în jurul școalei sale o cât mai *mare rază de simpatie* pentru instituția pe care o conduce, va trebui să-și îndrepte privirea și spre a doua instituție de educație, care este școala primară.

Această preocupare trebuie să pornească din îndemnul firesc de a cer-

ceta cum se manifestă copiii crescuți de ea doi ani de zile, și în ce se deosebesc ei de ceilalți copii care n'au avut parte de binefacerile școlii de copii mici.

Inițiativa de a se interesa de copii trebuie să pornească dela învățătorea dela școala de copii mici și pentru faptul că, acolo unde ei au trecut, adeseori vor întâlni oameni care o vicață întreagă s'au mulțumit să *învețe* pe copii și foarte puțin și-au dat osteneală, ca să-i și educe.

Precum învățătorea dela școala de copii mici are obligația să cunoască bine mediul familiar ca bază a acțiunii sale, tot așa și învățătorii și învățătoarele școlii primare trebuie să cunoască acest mediu și activitatea pe care o desvoltă colega lor de la prima instituție de educație, care este grădina de copii.

Analizând însă realitatea, nu constatăm niciun interes din partea învățătorilor pentru activitatea dela grădina de copii (excepție pot face învățătorii, soți ai învățătoarelor de la grădinile de copii) și în puține cazuri, aceia care se ocupă mai amănunțit de problemele de educație ale copiilor mai mici.

Vina, s'o mărturisim, vine din ambele părți.

Învățătoarele, deși unele foarte tinere, n'au făcut legătura pe chestiuni de educație cu colegii lor dela școlile primare. Fiecare și-a văzut de lucrul său, ca doi vecini indiferenți de ce face celălalt.

De aici înainte însă, va trebui să se meargă mână în mână.

Activitatea priceput condusă din școala de copii mici trebuie să treacă pe nesimțite în școala primară și ea să dăinuiască în cele dintâi două clase cu aceeași spontaneitate, căci disciplina severă, de cele mai multe ori, a școlii primare îmbătrânește prea de vreme sufletul copilăresc,

dornic de a se manifesta cât mai liber în ocupațiile sale.

Învățătorii care conduc primele două clase primare vor trebui să cunoască amănunțit activitatea ce se desfășoară în grădina de copii.

În felul acesta s'ar putea face cu folos colaborarea între școala de copii mici și școala primară.

Munca celor două instituții s'ar sprijini reciproc.

Învățătorul din școala primară care ar continua în primele clase activitatea desfășurată de grădina de copii, ar putea face verificarea acelei activități și astfel ar putea ajuta și încuraja pe învățătorea dela școala de copii mici să meargă pe drumul cel bun, și perseverând ar putea să aibă o activitate tot mai bogată în rezultate bune.

Astăzi se cere tot mai mult să dăm copiilor o educație individuală, să le potrivim învățătura și deprinderile înclinărilor lor personale, să le creiăm *obiceiuri* în conformitate cu înțelegerea lor; toate acestea cer învățătorului o cunoaștere cât mai temeinică a sufletului copilăresc din această epocă. Dacă învățătorea de la școala de copii mici se conformează acestor cerințe, adună material din cadrul familiar, îl transformă prin activitatea ei școlară și pe baza acestor observații schițează un portret sufletesc al copilului, învățătorului școlii primare îi revine obligația să continue profitând de această muncă, și legând și el printr'o verigă trainică cele două instituții, școala de copii mici și școala primară, *de familie*.

Prăcedând astfel cele două instituții nu se vor mai izola ci vor colabora activ și ambele vor deveni o forță creatoare de bune deprinderi, care să schimbe complet primitivismul rural și să dea o nouă înțelegere vieții atât acolo cât și în cartierele

mărginașe ale orașelor noastre (presupunând că în societatea burgheză mai educată, există deja formate bune deprinderi).

Până acum conducătorii școalelor primare au privit cu indiferență activitatea școalelor de copii mici. Nu cerc să explic această greșeală, nici să arăt că vina a fost poate reciprocă.

De aici înainte însă va trebui ca această ghiață a indiferenței să dispară și în locul ei să apară simțul colaborării care va trebui să fie nu benevol, ci *obligatoriu*.

Bineînțeles că această colaborare va fi tot mai întregită, dacă cei chemați a o înfăptui vor verifica temeinicia și înțelesul adânc al acestei acțiuni, nu numai de formă, ci și prin fapte.

Pentru atingerea acestui scop trebuie adeseori să se facă vizite reciproce între învățătoarele dela școala de copii mici și învățătoarele sau învățătorii din primele clase primare, urmate de discuții lămuritoare.

Dacă în ambele instituții se găsește un material comun de predare, bineînțeles că există și ocupații și deprinderi specifice fiecărei instituții, dar ceea ce trebuie să fie comun este dragostea de a cunoaște cât mai bine sufletul copilăresc și mijloacele de a face copiilor cât mai plăcută viața și a-le înlesni prin ocupații cât mai variate și potrivite activitatea școlară.

În afară de aceste vizite, cele două instituții trebuie să colaboreze la organizarea serbărilor școlare și în deosebi a celor naționale. Aici vor veni părinții copiilor din ambele instituții și se vor bucura când vor vedea pe micii copilași producându-se cu acelaș interes ca și copiii mari, care aparțin adeseori aceleiași familii.

Prin această colaborare se va ri-

dica și prestigiul corpului didactic. Învățătoarea dela școala de copii mici se va simți mulțumită că se găsește ca într-o familie, alături de colegii dela școala primară și că în această mare familie de educatori, nimeni nu este nici mai mic, nici mai mare, ci fiecare cu rol determinat de funcția pe care o împlinește. Vor avea posibilitatea de a rămâne tot alături în amintirea generațiilor crescute de ei, dacă și-au înțeles marele rol ce le-a încredințat națiunea.

Adeseori se întâmplă însă, că neînțelegerile chiar și în sânul unei familii provin din chestiuni materiale. Și între școala primară și școala de copii mici s'ar putea isca neînțelegeri pe această temă. Sub raportul acesta, legiuitorul a procedat just când a separat cele două instituții, dând fiecăreia independența de a se conduce și a se gospodări.

Dacă școala primară are mai multe greutăți materiale și dacă adeseori acestea nu pot fi împlinite din motive bugetare, ar fi o mare greșeală ca ele să fie luate dela sora ei mai mică, care este grădina de copii.

Printr-o frățescă înțelegere se poate găsi cheia care să verifice trebuințele fiecăreia dintre aceste instituții, fără nicio supărare pentru una din cele două.

Un învățător sau mai bine zis un director de școală primară trebuie să-și facă un titlu de glorie din a putea da toate mijloacele și toate înlesnirile, prin buget, grădini de copii care va forma pe cei mai buni elevi ai școlii primare. Ajutorul în ce privește partea aceasta materială, niciodată nu trebuie să fie cântărit de către învățător. El trebuie să fie dat cu gestul omului care înțelege această *obligatie*.

Colaborarea între cele două instituții, pe lângă problemele strict de educație, trebuie să mai vie și pe chestiuni mari naționale.

Stăruința pe care o pune școala de copii mici în însușirea corectă și frumoasă a limbei românești, trebuie continuată cu acelaș elan de către școala primară.

În privința aceasta, în ținuturile cu populație eteroglotă trebuie să fie un plan comun de activitate, precizat ca o condiție esențială a activității celor două instituții. Prin stăruitoarea lor muncă, se va ajunge ca dintr'o populație școlară hrănită în sânul familiar cu idei și gânduri străine intereselor noastre, să avem în viitor, cetățeni care vor vedea în nația dominantă nu pe asupritori, ci frați cu cele mai curate gânduri pentru ei.

Ideea națională trebuie să fie baza cea mai puternică care să lege cele trei instituții: familia, școala de copii mici și școala primară.

Aceste trei celule vor da un sens românesc vieții cetățenești, dacă muncitorii în ogorul educației nu vor fi

conduși de orgoliu personal, nici nu vor cântări dramul de energie. Sufletească, ci în toată ziua întocmai ca marii comandanți ai bătațiilor totdeauna biruitoare, vor urmări și ei marea biruință a sufletului românesc asupra primitivismului nostru rural și asupra concepției de ură a acelor care nu sunt de acelaș sânge cu noi, și vor dori ca în țara aceasta poporul românesc să-și poată valorifica înaltele lui calități naturale, prin ceea ce poate să facă o educație bine condusă în primele instituții de bază.

Un popor ca al nostru, cu însușirile pe care le are, dacă își va apropia educația îndrumătoare pe care secole de-a rândul au avut-o alte popoare, sunt convins că el va fi în stare să dea și *conducătorii pe care îi merită*.

Acesta va fi câștigul marei biruințe pe care o va aduce educația în sânul poporului nostru.

CONST. IENCICA

ESTE NECESARĂ O LIMBA STRĂINĂ ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

Ministerul Instrucției prin decizia Nr. 197,15—1934, a aprobat să se înființeze pe lângă școlile primare de Stat din orașele mari: București, Brașov, Sibiu, Iași etc., câte un post sau mai multe, după împrejurări și necesități, pentru predarea limbii franceze sau germane. În multe părți s'a aplicat această măsură.

S'a ridicat însă, atunci, obiecțiunea, în unele cercuri dascălești, dacă este bună, potrivită, o asemenea măsură; dacă, adică, școlile primare, prin rostul și organizarea lor de până acum, își pot găsi o justificare a înființării unor asemenea posturi, pentru una din cele două limbi amintite. Căci, în adevăr judecând

chestiunea, din diverse puncte de vedere, dar răzleț, și nu în ansamblul ei, se vor putea găsi argumente *pro și contra*, cam în măsură egală, așa încât concluzia ar putea fi și pentru admiterea măsurii și pentru o neaplicare mai departe a ei.

În ce mă privește, găsesc că poziția este bună; că ea, privită mai mult din punct de vedere practic, fără a contraveni unui principiu pedagogic, este necesară. Iată de ce: Școala primară are azi 7 clase. Are de a face cu vârste până la 16 ani. În ea se lucrează, deci, dela clasa V în sus, în ciclul II, cu elevi de 11, 12, 13, 14 ani, adică de o aceeași dezvoltare fiziologică și psihică cu

acea a elevilor din cursul inferior de liceu și cu aceea a elevilor din școalele de meserii și profesionale de fete, de gradul I. Pentru ce în aceste școale se predă o limbă streină? Fără îndoială că s'a avut în vedere un postulat pedagogic, ce a putut îngădui înscrierea ca obligatorie, în programă, a cel puțin unei limbi streine; dar s'a mai ținut seamă, mai ales în Școalele de meserii și profesionale și de un alt postulat precumpănitor în organizarea lor: de *postulatul practicității*. De ce n'ar fi luat în vedere atunci același criteriu și când e vorba de a judeca rostul și organizarea învățământului din ultimile trei clase primare, din ciclul II? Dacă ar fi numai singură această considerație: de analogie a vârstelor elevilor dela școalele cu caracter practic, cu acelea ale elevilor din ciclul II primar, precum și cea de asemănare a scopului ce urmăresc toate aceste școale și încă ar fi suficient, să ne declarăm cu toții, fără să greșim, că este bună și la timp venită dispoziția ministerială. Că ea împlinește o actuală necesitate, tot mai simțită în Școala primară completă de azi.

Dar împrejurările vieții ne mai pun la îndemână un fapt, ca să susținem necesitatea unei asemenea măsuri pentru Școalele primare din orașele mari, din acele orașe în care populația românească este învrâstă, dacă nu chiar copleșită, din nenorocire, de o populație minoritară, de elemente streine. În aceste centre și mai ales în Ardeal, Banat, Bucovina, există atâtea și atâtea școale particulare, cu caracter confesional sau fără acest caracter, dar cu drept de publicitate. Cu aceleași drepturi, deci, ca orice școală de stat. Asemenea școale sunt căutate de streini și foarte mult de Români. Motivul esențial? Că se învață aici, în ele, și una sau două limbi, în afară de cea

română. Ele, aceste școale, sunt socotite, din acest punct de vedere, superioare Școalelor de Stat în care se predă o singură limbă, cea română. Și le frecventează lumea școlărească cu multă asiduitate, fără vreo teamă din partea părinților, că printr'un asemenea învățământ suplimentar de limbi streine, s'ar surmena copiii lor. Autorizația de funcționare, dată școalelor de acest fel, implică recunoașterea împlinirii de către programe și orarii a principiilor pedagogice, chiar când e vorba de clasele din ciclul I, de clasele I—IV. *Atunci, întreb eu, de ce opoziție din partea unor oameni de școală, față de o măsură ce tinde să pună școala de stat, cel puțin în ciclul II, pe o treaptă de egală considerație cu cele particulare, considerație îndreptățită de aceleași legi de dezvoltare fizică și psihică a copiilor? Temeiurile de ordin pedagogic nu pot fi decât unele și aceleași în legiurile școlare ale unui stat.*

N'ași vrea să mă servesc, întru susținerea măsurii ministeriale, de citarea acelu curent atât de puternic, pornit printre părinți, de a-și angaja pentru copiii lor, chiar celor mici de tot, profesori de limbi streine, profesori a căror muncă, în afara orelor de școală oficială, contribuie, fără îndoială, mult, la încărcarea minții copiilor de școală, dar care muncă, totuși, nu e prohibită de nimeni: nici de medici, nici de profesorii oficiali, nici de reglementele școlare publice, nici de inspectorii școlari: de nimeni. Și tot de nimeni nu sunt prohibite acele in-
deletniciri corelative: piano, pictură, vioară, harpă, pe care le dau cu profesori speciali, în afară de orele de școală publică, părinții, determinând, din cauza aceasta, cum e cazul în București, *aplicarea unui orar pe jumătăți de zile, nu de zile întregi cum a dispus Dl. Ministru pentru fa-*

ra întreagă. Am făcut, însă, mențiuni de acest curent social, numai ca să arăt că *vieața se mișcă altfel de cum o socotim noi pe cea școlară de azi, din ciclul II al Școlaei noastre de stat.*

Dar mai intervine în argumentația noastră un motiv, pentru susținerea măsurii ce s'a luat de Minister. În teritoriile alipite, mai ales în Ardeal; Banat, Bucovina, meseriile și comerțul sunt în mâna minorităților. Aceștia își însușesc, în școlaele particulare ale lor, o limbă străină, în afară de cea română. Patronii își caută ucenici care să cunoască și o limbă străină, de preferință germana. Din această cauză — or fi și alte cauze de altă natură — pătrund în magazine și ateliere numai elemente minoritare. Ucenicii români,

absolvenți a 7 clase românești, n'au avut de unde prinde elementele limbii streine, căutată pentru negoț și meserii. Putem să mai lăsăm în actuala situație neutilizată împrejurarea care cere ca absolventul a 7 clase primare, din orașele mari, să-și însușească și o limbă străină, uzuală azi?

Socotesc că măsura ministerială, Nr. 197151—1934, întemeiată pe considerațiile de ordin pedagogic și practic arătate mai sus, este o măsură chibzuită, *căci răspunde unei cerințe impuse de vieața vie, socială și economică, vieață care pătrunde tot mai adânc în rosturile instituției școlare, pe care și noi o vrem mai activă, mai mult legată de mediul în care trăiește.*

PETRE R. PETRESCU

S I G M U N D F R E U D

La 6 Mai a. c. marele psiholog Sigmund Freud a împlinit 80 ani de vieață. A studiat medicina la Viena, unde, la etatea de 25 ani, și-a luat doctoratul. Până pe la vârsta de 30 ani s'a ocupat de Neurologie, interesele lui științifice au fost însă totdeauna pentru problemele psihiatrice și psihologice, care pe acel timp, mare trecere la universitatea din capitala austriacă nu aveau. De aceea, profitând de o bursă, Freud a plecat la Paris, unde marele medic Charcot, la Salpêtrière, practica în bolile mintale metode noi de lecuire, cu o puternică trăsătură psihologică. Intors din Franța, Freud își continuă cariera științifică pe un alt teren decât cel al faptelor anatomico-fiziologice din medicina oficială, și anume: pe terenul vieții sufletești. Azi are, la trecutul său, 50 de ani de activitate științifică. În acest răstimp Freud a clădit un în-

treg și fundamental sistem psihologic: psihoanaliza. Să nu confundăm psihoanaliza ca sistem științific cu metoda psihoanalitică. Ca metodă, psihoanaliza este un mijloc de vindecare pe cale strict psihologică a anumitor boli mintale, ca nevroze, psihoze și alte formațiuni patologice ale vieții sufletești umane. Ca sistem științific și, am putea adăuga, filosofic, psihoanaliza înseamnă cel mai cuprinzător cadru pentru interpretarea vieții sufletești a omului și una din cele mai interesante concepții despre vieață și cultură în genere.

Pe timpul când Freud tatona clapele sufletului bolnavilor săi, căutându-le lecuire, psihologia oficială și academică se prezenta sub două forme bine distincte. În Europa, se considera în general drept domeniu de cercetare pentru psihologie, în mod exclusiv, lumea faptelor din

conștiința omului, fenomenele de conștiință. Se căuta oarecum să se desprindă, în mod abstract, aceste fenomene de conștiință, în ultima analiză senzații, de persoana omenescă și se stabileau legile de producere și combinare a acestor senzații. Cam în același timp, în America, își făcuse apariția *behaviorismul*. Această directivă „psihologică” făcea abstracție tocmai de ceea ce preconiza psihologia europeană, de psihism, și nu se interesa decât de fapte foarte concrete: observa reacțiunile externe săvârșite de un organism în fața unui stimulent. Pe când Europeanii puneau greutate în deosebi pe partea interioară, de trăire, Americanii își concentră toată atenția pe partea externă, de mișcare, a reacțiunilor omului față de mediul său.

Freud ignorând aceste directive, și-a creiat un drum a parte. El și-a ales ca teren de exploatare o parte de viață sufletească a omului, care este ignorată de însăși persoana sub observație, *Inconștientul*. Atât fenomenul de conștiință, cât și reacțiunea externă, au importanță numai în măsura în care sunt *semnificative*, adică ne dau indicii despre ceea ce se petrece în profunzimile inconștientului, unde se găsește izvorul activității omenesci. De-acolo, ca niște regizori, instinctele puternice determină viața pe care o duce individul în mediul său social. Toată atenția lui Freud s'a concentrat asupra acestor forțe din străfundimile sufletului omenesc și a căutat să arate rolul covârșitor ce-l joacă în toate activitățile noastre. Prin aceasta Freud a abordat cu vigoare extraordinară însăși problema persoanei umane, ca întreg îndivizibil. Dacă la început doctrina lui dădea impresia de a fi pan-sexualistă, aceasta se datora desigur faptu-

lui că materialul său de cercetare provenia prea mult din domeniul patologic și anume dela indivizi cu turburări psihoneurotice, unde de fapt cele mai multe cazuri își au originea turburării sufletești în complexe sexuale. Mai târziu însă noțiunea de libido de care se servește Freud pentru a denumi cea mai puternică tendință din viața noastră, a luat o extensiune foarte cuprinzătoare, în care sexualitatea propriu zisă este doar o mică parte. De altfel prin teoriile lui Adler și ale lui Jung concepția psihoanalitică s'a purificat tot mai mult de pan-sexualism.

Meritul cel mai mare al lui Freud în psihologie este de a fi pus tot accentul pe forțele dinamice — instinctele — care stau la baza activității sufletești. Ce forme iau aceste instincte și cum le putem aduce pe drumul cel bun când au deviat, pentru a le împăca cu mediul social, unde trebuie să se încadreze, este rezultatul psihoanalizei ca metodă.

Am spus că formele derivate ale instinctului își au motivația bine ascunsă în inconștient. Și până nu le-am găsit cu precizie cauza, turburarea psihică perzistă. Caracteristica tipică a inconștientului este opoziția pe care o face de a deveni conștient. Ori noi nu putem ști decât ceea ce devine fenomen de conștiință. Freud are două metode principale de a duce secretele sufletului din străfunduri la suprafață. Prima consistă într'un solilöcviu îndelungat al pacientului (poate dura luni și ani chiar) din care psihoanalistul reconstituie viața trecută a pacientului său, ca un geolog din fosile trecutul pământului. Doar că aceste fosile ale sufletului omenesc nu stau ca ale pământului ci activează continuu asupra vieții pre-

zente a individului, ca o piatră, să zicem, ce ți-ar fi intrat în gheață. De aceea trebuie să le scoatem la lumina zile. Și când am reușit, nu mai vatămă. A doua cale pe care te poți apropia de inconștient sunt visurile. În visuri, sub formă mascată, se manifestă tendințele noastre care nu au găsit satisfacere. Freud a arătat că dacă visurile nu ne spun nimic de ceea ce se va întâmpla, ne spun în schimb mult de ceea ce s'a întâmplat și mai cu seamă de ceea ce am fi dorit să se întâmple, — lucruri care din cerințe sociale nu le mai cunoaștem, fiind refulate în necunoscut. Cunoscându-le însă, putem să ne dirijăm mai bine viitorul.

Pentru educație Freud are o importanță foarte mare. Cunoscând ce fel de conflicte se pot produce în-

tre mediu și instincte, putem să le evităm chiar dela început. Putem cruța copiii de nenumărate ciocniri cu ei înșiși și cu semenii lor mai mari, dacă știm să le canalizăm în mod rațional trebuințele primare în cadrele impuse de mediul social, care mediu, la rândul său, nu are dreptul să neglijeze aceste trebuințe primare.

Desigur doctrina lui Freud va suferi corecțiuni, ca orice teorie științifică, dar ea va rămânea totdeauna, dacă nu cea mai importantă, una din cele mai importante construcții științifice, pentru înțelegerea sufletului omenesc și pentru îndreptarea lui pe drumul greu, dar singurul acceptabil al culturii.

Dr. MIHAI BENIUC

PREGATIREA INVĂȚĂTORILOR PENTRU ȘCOALA IN AER LIBER.

de M. Y. FORCEVILLE, METZ

Președintele secției pedagogice a Comitetului Francez al Școalelor în aer liber.

Nevoia școalelor în aer liber nu mai este pusă la îndoială, cel puțin în ceea ce privește educația copiilor plăpânzi și anemici. În cele mai multe țări, unde există o preocupare activă de a salva copiii deficienți, au fost făcute încercări generoase și rezultatul acestor experiențe a scos la iveală piedicele pe cari le întâmpină organizarea acestor instituții profund umane.

Una dintre cele mai delicate probleme este aceea a formării educatorilor proprii misiunilor speciale cari le presupune aceste școale noi atât de diferite, prin organizarea și prin funcționarea lor, de instituțiile tradiționale pe cari le numim, în opoziție cu școala în aer liber, școalele închise.

Experiența a dovedit, că nu tre-

bue să se improvizeze învățători pentru școala în aer liber. S'a contat la început, pe entuziasmul învățătorilor pentru formula nouă de educație care necesită o inteligență suplă și un devotament care să meargă până la spiritul de sacrificiu. Inșă, cu toate calitățile lor reale sufletești și intelectuale, învățătorii de bună voie au trebuit să renunțe la generoasa lor încercare în urma slăbiciunii fizice sau a oboselei intelectuale. Anevoioasa meserie de învățător al școalei în aer liber are nevoie de altceva decât de un devotament dedicat operei profund umane de recăștigarea copiilor deficienți, ea pretinde o sănătate sdravănă menținută prin exercitarea ordonată a sporturilor și o supleță spirituală care nu se poate câștiga

printr'un simplu empirism pedagogic.

Prima greșeală este de a se crede că, dacă activitatea în plin aer este în particular salvatoare pentru copiii plâpânzi, surmenați sau anemizați, ea trebuie să aibă efecte binefăcătoare și asupra sănătății învățătorilor oboșiți, deprimați sau convalescenți. Se uită că slujbele de învățători sunt incompatibile cu o cură de repaus și că școlile în aer liber nu pot fi simple locuri de păzit. Regimul acestor stabilimente, în particular ale acelor care sunt coplexate printr'un internat, este extrem de obositor pentru învățător, el având nevoie de-o sănătate robustă, de un temperament sportiv și o putere de rezistență superioară celei mijlocii. Educația în școala închisă beneficiază de facilități particulare în ceea ce privește ordinea și disciplina. Copiii sunt așezați în băncile lor, ei sunt grupați sub ochiul învățătorului și cea mai mare parte din evoluția lor este reglementată după un rit colectiv. Pentru a instrui, aproape nu este nevoie de a ridica vocea în liniștea unei clase disciplinate și alternarea exercițiilor orale și scrise destind nervii și procură pauze odihnitoare.

Educația în școala în aer liber, din contră, se aplică asupra unei mase în mișcare, nici odată în repaos, ea se risipește, se regrupează și apoi din nou se desparte. Elevii scapă ușor supravegherei învățătorilor iar mișcările sunt mai mult individuale decât colective. Pentru a instrui trebuie să domini cu vocea șomotele naturii și să ții seama de împrejurările care rare ori facilitează disciplina. Pe de altă parte, se constată că activitatea copiilor, chiar a acelor debili, este de un potențial mult mai ridicat decât al multor adulți, căci mișcările ordona-

nate sunt foarte des turburate de viața impulsivă și neregulată a tinerelor făpturi cari le mână spre oboșeală.

Niciuna din îndatoririle învățătorului școlii în aer liber nu poate fi întreprinsă fără un stagiul preliminar care să-i permită să-și măsoare rezistența față de efortul necesar. Este acela care consistă în a ordona mișcările spontane, a calma nervozitatea deseori maladivă, a echilibra eforturile utile, a descoperi organele deficiente ale copiilor cari sunt supuse la influențe tot atât de misterioase cât și de vătămătoare. Educația fizică necesită o serioasă punere la punct. În timp ce în școala închisă acest învățământ are ca simplu scop dezvoltarea armonică a corpului omenesc, ușurința și suplețea mișcărilor, în școala în aer liber, este nevoie de-o tehnică specială adaptată directivelor medicale cari variază în raport cu subiectul și reclamă o preparare al cărei caracter științific nu trebuie să scape observatorului atent. Nu trebuie să se uite, într'adevăr, că scopul esențial al acestei instituții mari este în a reda creșterea normală tinerelor făpturi debile sau purtătoare de dureroase moșteniri, că trebuie în primul rând să se facă să dispară slăbiciunea lor fizică.

Însă școlile în aer liber sunt școlile și în acest sens li se impune o nouă îndatorire, cari trebuie să desvolte și să activeze inteligența elevilor săi. Se face o eroare a parte afirmând că nu există pedagogie specială în aceste stabilimente cari seamănă acuma cu remarcabile laboratorii pentru experimentarea metodelor active și mai ales a metodelor prin acțiune. Ori procedeele pedagogice variază după locurile în cari sunt aplicate. Se poate confunda grija care o are un grădinar pen-

tru o seră unde el cultivă trufandale sau flori rare și delicate, cu munca pe care o întreprinde în câmp liber pentru a produce legume sau flori obișnuite?

Principiile metodei rămân intangibile, însă punerea lor în practică este extrem de variabilă. Învățătorul școlii închise aplică procedeele sale la un obiect precis, izolat de mediul său obișnuit și care, rămânând concret, constituie un fel de abstracție în jurul căreia gravează toate observațiile și toate experiențele. Abilitatea pedagogică consistă în a grupa în legătură cu acest obiect determinat toate noțiunile cari se pot descoperi în starea în care sunt supuse înțelegerei elevului.

Nimic nu este mai greu pentru spiritele tinere și libere ca această izolare față de un subiect de observație, care poate foarte bine să nu fie cel mai atrăgător din ansamblul complex ce-l oferă natura.

Pentru a ne convinge de dificultatea acestei datorii, să revenim la școala închisă, unde învățătorul înlocuiește observația directă a naturii prin imagini care o înlocuiesc mai mult sau mai puțin fidel. Să observăm cât e de dificil de a se servi de fotografii acolo unde subiectele supuse atenției sunt prea numeroase și prea variate și ce precauțiuni trebuie să-și ia acel ce face fotografiile pentru a pune în primul plan obiectele esențiale, asupra cărora trebuie să fie atrase privirile elevilor.

Însă imaginea este un aspect restrâns al unei naturi, care, pentru elevul școlii în aer liber, există în realitate. Nu mai este vorba de a concentra asupra unui obiect imobil atenția pur vizuală: totul în jurul său vibrează, se mișcă și parțimează natura. Trebuie deci să se li-

bereze apoi de toate senzațiile străine aceluia pe care dorim să le demonstrăm și să nu se lase distrat nimeni prin vreo atracție diferită de aceea a obiectului propriu lecțiunii. Să amintim din școala închisă farmecul muștelor cari bâzăie în clasă sau raza soarelui în care plutește praful: în școala în aer liber aceste subiecte de distracție se multiplică la infinit. Trebuie ca învățătorul să dețină dela elevii săi voința de a se libera de tot ceea ce nu este obiectul observației, fapt care necesită o izolare de-o natură specială, neimpunând constrângeri sterile, ci o activitate acceptată de bunăvoie.

În sfârșit, în școala închisă, odată sfârșită lecția, obiectul recapătă locul său în muzeul școlar, unde el dispăre ca toate lucrurile ce pier. În natură el continuă să trăiască în mediul său și urmându-și destinul, el evoluează sau își prelungește nemșcarea sa. Poate fi deci revăzut într-o nouă fază de dezvoltare, să fie urmat în timpul vieții sale efemere și să se constate modificările pe cari timpul le aduce tuturor lucrurilor vii sau neînsuflite. Observațiile repetate, prelungite, de lungă durată sunt poate ceea ce este cel mai educativ în pedagogia școlilor în aer liber. Ele formează o dibăcie specială la care învățătorul trebuie să adapteze resursele inteligenței sale.

S'ar putea intra în sinea posibilităților școlilor în aer liber prin studiul diverselor discipline intelectuale ale școlii primare. Această muncă ar interesa învățătorii dela sate și le-ar permite de a se libera de imitarea școlilor urbane care face școala rurală să se abată dela scopurile sale esențiale. E de ajuns de a fi stabilit clar nevoia unei pedagogii particulare la exercițiile intelectuale în aer liber, necesitând

din partea învățătorilor o adaptare pe care pregătirea lor pedagogică actuală nu le-o poate procura. Într'adevăr, învățătorii sunt pregătiți pentru masa școalelor închise și metodele care le sunt predate, țin obligator seama de caracteristicile acestor stabilimente. Numai după această formare pedagogică generală se poate întreprinde pentru ei o specializare în sensul acela care este deja realizat pentru deficienți intelectuali, nestatornicii și anormalii, care este însă pentru deficienți fizici încă într'un stadiu de inițiativă particulară.

Adică, trebuie să se întreprindă formarea metodică a învățătorilor școalelor în aer liber în vederea unei obligațiuni, unde prepararea empirică realizată printr'un concurs de circumstanțe favorabile sau supărătoare, se arată clar insuficientă:

Această specializare trebuie să cuprindă un studiu atent al problemelor particulare în școalele în aer li-

ber, care nu este o simplă transpunere a școlii închise într'un mediu diferit, însă o evoluție pedagogică supusă reacțiilor acestui mediu.

Ea necesită la fel un stagiu de probă și de inițiere într'un stabiliment bine organizat. Inteligența și talentul pedagogic nu pot suplini defectele de rezistență fizică, trebuie ca orice candidat la funcțiunea de învățător în școala în aer liber să facă proba că este capabil de-a trece peste oboselile unei munci grele.

Însfârșit, trebuie ca activitatea sa intelectuală să posede suplețea și vivacitate spirituală, ca sistemul său nervos să fie bine echilibrat și valoarea sa morală să se manifeste de bună voie prin entuziasmul și spiritul de sacrificiu indispensabil pentru a realiza complect idealul profund uman al operei școalelor în aer liber.

Trad. V. BENEȘ

(Din: Bulletin du comité international des écoles de plein air.)

INDRUMĂRI PENTRU ÎNFIINȚAREA FARMACIILOR ȘCOLARE

Iată o preocupare, care trebuie să se întegreze în programul de activitate al învățătorului. Farmacia școlară fiind preconizată de principiile pedagogice noi susținute de Dl. Ministru al Instrucțiunii Dr. C. Angelescu, în circulara trimisă școlilor primare, ar constitui un prețios mijloc la îndemâna învățătorului, prin care s'ar putea stabili o legătură cât mai strânsă între școală și familie.

Diferitele organizații: turistice, de sport, dar mai ales *cercetășii* și *străjerii*, au în programul lor de realizări și *farmacia unității*.

În cadrul școlii primare dela noi, această idee începe să se înfăptuiască întâi prin cercetășie și străjerie.

Folosul practic și educativ al farmaciei școlare nu ar putea fi contestat de nimeni. Câtă vreme asistența medicală la sate este insuficientă față de numărul mare al populației și al comunelor administrate de un medic și câtă vreme ignoranța și neîncrederea țăranului în foloasele *igienei*, întrec orice sfaturi rigide, o farmacie școlară, *mai ales la sate*, nu poate decât să umple un gol simțit.

Și ca să vedem acum ce legătură are farmacia școlară cu învățământul, este suficient să amintim că frecvența este stânjenită, în deosebi iarna, de diferitele boli, nu numai epidemice, dar mai cu seamă de cele ce sunt provocate de ră-

ceală și la care s'ar putea da primul ajutor din partea învățătorului, cel puțin până la venirea medicului.

Învățătorul posedând din școala normală câteva cunoștințe necesare și având la îndemână mica farmacie școlară cu principalele medicamente, este în măsură de a putea da primul ajutor în multe cazuri de accidente ca: *rand, hemoragie, arsură, fractură, înec, leșin, mușcătură de câine, de șarpe și de insecte veninoase*; ba chiar și la unele îmbolnăviri mai obișnuite la copii ca: *amigdalita, guturaiul, bronchita, etc.*

Iar în caz de boală epidemică într-o comună, când școala este un fel de barometru al epidemiei, învățătorul trebuie să fie un auxiliar al medicului: el trebuie să observe și să arate medicului cazurile suspecte observate între copii; să supravegheze, ca toți copiii să facă *gargara preventivă*.

De aceea farmacia școlară, fiind indispensabilă la oricare școală primară, ea trebuie înființată în înțelegere cu medicul de circumscripție, sau cu medicul școlai, unde este.

Iar prin comitetul școlar, care trebuie să fi prevăzut în bugetul școlai suma necesară, se poate procura trusa completă cu următoarele pansamente, medicamente și instrumente:

Pentru legarea unei răni: 1. benzi de diferite lățimi și lungimi; 2. *cărpe triunghiulare*; 3. *vată*, 4. *tifon steril*.

Desinfectante: 1. *tinctură de iod* proaspătă; 2. *hipermanganat de potasiu*, 3. *sublimat corosiv*, 4. *acid boric*. 5. *apă ozigenată*.

Vomitiv: 1. praf de *ipecacuanha*, sau *sulfat de cupru*.

Purgativ: sare de *Karlsbad*.

Calmant (liniștitor): *tinctură de valeriană*.

Excitant (desmeticitor. în caz de leșin): 1. *eter sulfuric*; 2. *amoniac*.

Contra diareei: *bismut subnitric*.

Contra durerilor: 1. *aspirină*; 2. *pyramidon*.

Combaterea temperaturii: *chinină sulfurică*.

Contra tusei: *codeină*.

Contra colicelor (zgârciurilor) *gastro-intestinale:* *tinctură de opiu simplă*.

Apoi în caz de *arsură*, se aplică *vaselină boricată* și pe alte răni. Pentru *mușcătură de șarpe veninos:* *clorură de calciu*, soluție.

Pentru *opăreli din transpirație:* *pu-dra de talc*.

Contra guturaiului: *oleul gomenolat*.

Contra amigdalitei: *glicerină amestecată cu puțină tinctură de iod*.

Contra frigurilor: *chinina*.

Mai este nevoie de următoarele instrumente: 1. *termometru maximal*; 2. *foarfecă*; 3. *Două pense*; 4. *Ace de siguranță și ace cu gămălie*.

Toate sticlulețele vor fi etichetate, pentru a se ști ce conține fiecare. O lădiță cu câteva despărțituri corespunzătoare se va putea confecționa în atelierul de lucru manual cu copiii, dacă este atelier. Altă trusă, portativă, e necesară pentru excursie.

Mai este nevoie de „*rețetele tip*” pentru copii. Acestea vor fi făcute de către medicul de circumscripție, sau de către medicul școlai, care va stabili în ce cazuri se vor putea folosi anumite medicamente și ce cantități vor putea fi administrate. *Rețetele tip* vor fi afișate la îndemâna învățătorului, pe peretele clasei, sau în dulap.

Dar o farmacie școlară astfel înființată, trebuie să fie completată de către învățător și cu anumite *plante medicinale*, care se vor culege împreună cu copiii, cu ocazia excursiilor școlare.

Pentru cunoașterea și întrebuintarea în mod științific a acestor plante, dl Dr. V. Voiculescu a tipărit o lucrare „*Toate leacurile la îndemână*”, scrisă pe înțelesul tuturor și cu multe planșe.

Prin culegerea plantelor medicinale, copiii își vor îmbogăți cunoștințele, des-

voltându-li-se totodată și dragostea pentru natură. Își vor spori randamentul psiho-fiziologic în aer liber. Vor putea folosi unele plante ca medicamente casnice, ori le vor putea vinde farmaciștilor sau comercianților, de pildă cum sunt florile de *teiu*, *mușețel*, *soc*, etc. din care se fac ceaiuri.

În unele țări, copiii realizează câștiguri frumoase din această indeletnicire. Iar țara noastră, care are o atât de va-

riată floră, cred că ne oferă cele mai variate plante medicinale, numai să le culegem.

Concluzia ce se desprinde din cele relatate, trebuie să ne îndemne a ne lărgi sfera de activitate și în această direcție, prin care vom contribui la realizările practice din școala primară.

GH. MOTIU

Inv. Ciumeghiu—Bihor

P A G I N A J U R I D I C Ă

PENSIE. — *Calculare îndoită în timpul mobilizării.* — *Mobilizare numai în armata română.* — *Nu este contrară principiului constituțional că toți Românilor sunt egali în fața legii.* (Art. 4. l. generală de pensumă din 1925; art. 8 constituție).

Principiul pus de art. 8 al. 2 din constituție, că toți Românilor, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau religie, sunt egali înaintea legii, impune legiuitorului ordinar obligațiunea de a acorda un tratament identic cetățenilor români, oprindu-l de a crea categorii de beneficiari bazate pe originea etnică, limba sau religia lor.

El nu ridică, însă, legiuitorului ordinar dreptul de a acorda avantajii speciale unor anumite categorii speciale, sau de funcționari, în vederea rolului și al serviciului lor în Stat, cât timp acest tratament de favoare se bazează pe alte considerațiuni, deosebite de cele prevăzute expres în textul constituțional.

Așa fiind, dispozițiunile de favoare fixate prin art. 4 legea generală de pensumă din 1925, pentru cei mobilizați în armata română, nu încalcă deloc prevederile acestui text constituțional.

Curtea de casație secțiuni unite 19 Ianuarie 1933. Deciziunea Nr. 2 din 19 Ianuarie 1933. Pandect Săpt. Nr. 10. din 10 Aprilie 1933.

Notă: Înalta Curte se pronunță pentru prima dată într'o speță de natura aceasta.

PENSIE. — *Inscriere la pensie.* — *Cerere de înscriere făcută de Autoritate și de particular.* — *De când pensia?* (Art. 31 și 32, legea pensurilor din 1925).

Fie că este vorba de punere în retragere din oficiu, fie că este vorba de cererea funcționarului de punere în retragere, în cazul când „cererile” n'au fost făcute de două luni înainte de încetarea funcțiunii, înscrierea la pensie se va face dela data cererii.

Curtea de Casație S. III. 24 Mai 1933. Deciz. Nr. 909 din 24 Mai 1933. Pandect. Săpt. Nr. 25—26 din 20 Aug. 1933.

PENSIE. — *Inscriere la pensie.* — *Prescripție.* — *Constatarea invalidității este inadmisibilă după doi ani dela războiu.* (Art. 84 l. pens. 1925; Art. 159 reg. l. pens. Art. 31, 36 l. pens. 1920, Art. 23, 25, 26 l. poziț. ofițerilor și Art. 28 din reg.).

Legea din 2 Septembrie 1920 nu acordă dreptul de a se constata infirmitățile dobândite în timpul și din cauza războiului decât numai în vederea pensunilor ce se pot solicita. Acest principiu a fost menținut și de legea din 1925 prin art. 84 din lege și art. 159 din regulament, care prevede că după data de 31 Martie 1923 nu se vor mai putea face

niciun fel de constatări medicale, pentru a stabili înfirmitatea de războiu.

Curtea de Casație S. III-a 23 Febr. 1932. *Deciziunea Nr. 242 din 23 Febr. 1932. Pandect. spăt. Nr. 12 din 30 Aprilie 1933.*

TRANSFERARE. — *Ordine de preferință. (Art. 155, 124, și 126 leg. inv. primar).*

a) Potrivit disp. art. 115 leg. inv. primar, învățătorii provizorii au calitatea de titulari și deci în conf. cu art. 126 al. II aceștia pot cere transferarea dintr-un post în altul.

b) Potrivit art. 126 al. 1 din l. inv. prim., pentru ca un învățător să poată fi transferat trebuie să aibă neapărat recomandarea inspectoratului primar respectiv, bazată pe statul său personal, care este o condițiune prealabilă pentru ca transferarea să poată fi admisă.

c) Situația în învățământ a învățătorului ce solicită transferarea este aceea din momentul când se efectuează acea transferare.

Curtea de Casație S. III-a 4 Iulie 1932. *Deciz. Nr. 1011 din 4 Iulie 1932. Pand. săpt. Nr. 27—28 din 24 Sept. 1933.*

TRANSFERARE. — *Ordine de preferință. — Nota în grad. — Înțeles. Art. 126 l. inv. primar).*

Prin cuvântul „notă” din art. 126 leg. inv. primar, rezultă că legiuitorul nu s'a putut referi în deosebi decât la notele sau notările făcute de organele de control, cu ocaziunea inspecțiunilor, iar nu la mediile de clasificare, la examene.

Curtea de Casație S. III-a 8 Martie 1933. *Deciz. Nr. 431 din 8 Martie 1933.*

TRANSFERARE. — *Titular. (Art. 124 și 126 leg. inv. primar.)*

Pentru ca un învățător să poată cere transferare, trebuie să fie titular. Un învățător demisionat în epoca transferărilor și asupra demisiei căruia revine ulterior Ministerul, nu poate cere transferarea.

Curtea de Casație S. III-a 3 Mai 1933. *Decizia Nr. 760 din 3 Mai 1933. Pand. săpt. Nr. 18—19 din 24 Iunie 1933.*

COMITET ȘCOLAR. — *Membru. — Urmărire. Este administrator, nu mânuitor de bani publici. (Art. 215 l. organiz. Ministerului Instrucțiunii; Art. 8, 10 și 24 l. contabilității publice; Art. 23 l. Curții de Conturi).*

Un membru al unui Comitet școlar, fiind administrator, iar nu mânuitor de bani publici, Ministerul pentru neregulata gestiune nu este competent să-l oblige la restituirea banilor prin Decizie ministerială, ci urmează să-l defere judecării Curții de Conturi conf. art. 10 din legea contabilității publice, care îl judecă în prima instanță conf. art. 23 din legea Curții de Conturi.

Curtea de Casație S. III-a 30 Ian. 1933. *Deciz. Nr. 152 din 30 Ian. 1933. Pand. săpt. Nr. 34—32 din 5 Nov. 1933*

GRADAȚIE. *Membrii corpului didactic. — Se acordă pe anii școlari și se înscrie în bugetul anului următor împlinirii termenului. (Art. 95 și 98, legea inv. secundar din 1928).*

Gradația membrilor corpului didactic se acordă pe ani școlari și se înscrie în bugetul următor anului în care s'a împlinit termenul de gradație.

Curtea de Casație S. III-a din 24 Nov. 1933. *Deciziunea Nr. 1636 din 24 Oct. 1933. Pandect. săpt. Nr. 18 din 27 Mai 1934.*

C R O N I C A

INVĂȚĂMÂNTUL FRANCEZ ÎN ALSACIA. — Eliberarea Alsaciei, după aproape jumătate de secol de stăpânire germană, a pus Franței o sumă de probleme printre care, cea mai însemnată, este aceea a învățământului.

Învățământul francez în Alsacia a trebuit să țină seama de doi factori importanți: 1. Legea Falloux și Concordatul; 2. limba germană.

Prin legea Falloux se mențin în Alsacia școlile confesionale, iar prin Concordat se garantează în această parte a Franței (și numai aici) unirea Bisericii cu Statul. Aceste stări de lucruri împiedică unitatea învățământului, mai ales a celui primar.

Învățământul superior este același ca în toată Republica. Cel secundar, aproape același. Deosebirea constă în faptul că în Alsacia religia face parte din planul de studii, pe când în restul Franței nu numai că e scoasă din program, dar nu se poate face nici într'un chip, morala fiind întru totul laică. În Alsacia elevii secundari pot fi dispensați de studiul religiei, numai la cererea părinților.

În general, liceele s'au adaptat repede la spiritul și metodele franceze, mai ales cele de fete, create de Francezi, pentru că Germanii n'au avut licee de fete în Alsacia.

Unificarea învățământului primar a mers mult mai greu. Cu puține excepțiuni, școlile sătești erau confesionale. Învățământul era predat de preoți — oamenii cu școală germană — în limba care era mai accesibilă copiilor, care se întâmpla, de multe ori, să fie tot germana.

Din nefericire în Alsacia se pune problema trilingvismului; căci în afară de limbile curente, franceza și germana, există și un dialect alsacian, de origină germanică, dar cu vădită influență franceză, o limbă nu destul de bogată în cu-

vinte, dar iubită de populație. Acest dialect a făcut tăria Alsacienilor în timpul dominației germane, dar astăzi el este o piedică serioasă în procesul de unificare franceză.

Adevărul este că Franța niciodată, până acum, nu s'a preocupat îndeajuns de răspândirea limbii franceze între Alsacieni. Altfel a procedat Germania după 1870. De aceea Alsacia se prezintă astăzi ca o provincie de limbă germană, deși sufletul e francez. Acest suflet s'a păstrat în clasa superioară grație culturii franceze și în popor, grație dialectului alsacian.

Dar progresul este vădit. Învățământul primar s'a organizat și are un corp învățătoresc excelent. E vorba de învățătorii pregătiți după eliberarea provinciei. Elevii vorbesc franțuzește dacă nu cu ușurința celor din restul Franței, dar cu siguranță și corectitudine. Frecvența școlară fiind strict supravegheată, numărul analfabeților este cu totul redus. *Școlile primare superioare nu sunt suficiente pentru marele număr de elevi.* Se observă necesitatea unor cursuri post-școlare pentruca elevii reveniți în familie să nu uite limba franceză. Se remarcă deosebita silință a fetelor de a se exprima cât mai bine în limba franceză, pe care o consideră mai frumoasă și mai elegantă decât germana sau dialectul alsacian.

Pentru turistul grăbit, se poate ca progresul francez în Alsacia să apară redus; localnicul însă își dă seama, cu vie emoție, de marele progres făcut în direcția naționalizării Alsaciei. (D. G.)

(După l'Illustration, 23 Mai, 1936)

CE CER ROMÂNII DIN VALEA TIMOCULUI DELA BULGARI. — „1. Desființarea tuturor măsurilor de teroare și opresiune asupra Românilor.

2. Reintegrarea în funcțiuni a preoților, învățătorilor și funcționarilor Români.

3. Redeschiderea școlilor și bisericilor românești cu preoți și învățători români.

4. Libertatea pentru Români a-și trimite copiii la școlile și universitățile din România.

5. Înființarea unui liceu la Vidin și altul în comuna Bregova, dându-se astfel posibilitate și Românilor din Timocul Sârbesc să-și trimită copiii la acest din urmă liceu.

7. Înființarea unei episcopii la Vidin, ținând de Patriarhia română.

8. Autorizația de întoarcerea tuturor Rmânilor refugiați și a elevilor și studenților care urmează școlile și universitățile din țară.

9. Guvernul bulgar să nu mai colonizeze elemente străine în regiunile compacte de Români”.

ROADEREA UNGHIILOR. — Unii copii, chiar mai mărișori, au răul obicei de a-și roade unghiile. Acest lucru nu este numai urât ci și periculos pentru că prin rănilor făcute se pot infecta degetele, dând cu timpul o diformare foarte neplăcută a vârfurilor degetelor. Roderia unghiilor este un fel de tic nervos și ca atare de multe ori se întâmplă la același bolnav să mai găsim și alte afecțiuni sau obiceiuri rele ca: urinatul noaptea în pat, spaime, excitație, ticuri diverse.

De aceea va trebui ca familia să fie cu deosebită atenție asupra copilului, dându-i o bună îngrijire igienică, o viață în aer liber, cu exerciții fizice care să-l înlăture dela obiceiurile lui.

Pentru a face pe copil să nu mai bașge degetele în gură, va fi uns pe degete cu: clorhidrat de chinină 0,50; apă distilată 20 gr., sau cu tinctură de aloes (saburi) care fiind amare, amintesc copilului ce nu trebuie să facă.

Tot în scop de reeducare se recomandă pensularea zilnică a degetelor cu: Nitrat de argint 1 gram, apă distilată 20 grame. Această soluție la lumină se îngrăște. Dacă copilul își va roade un-

ghiile, va lua și stratul negru depus de nitratul de argint. Pensularea de a doua zi îi va provoca usturimi și astfel de teama durerilor, va renunța.

(Universul)

Dr. V.

ZIUA CĂRȚII IMPRUMUTATE. — Asociația „Prietenii cărților” din Londra face și anul acesta propagandă pentru „ziua cărții împrumutate”. În această zi, care va fi în Iunie, fiecare membru al asociației și orice om cu dragoste de cărți își va cere biblioteca în căutarea de cărți împrumutate și va restitui cărțile găsite proprietarilor lor. Cărțile împrumutate vor reveni astfel tuturor celor care le-au împrumutat iar „uitucii”, spaima bibliotecilor de pretutindeni, vor avea cel mai bun pretext spre a înapoia cărțile pe care le-au împrumutat și au uitat să le restituie.

Poșta londoneză patronează această fericită inițiativă Toate cărțile expediate în „ziua cărții împrumutate” pot fi trimise cu jumătate din prețul obișnuit al taxei de transport

PENTRU CA AUDITORII SĂ NU FIE DISTRAȚI. — Cercetările întreprinse de universitățile americane în domeniul psihologiei duc uneori la constatări cu totul originale. Astfel o sută de studenți au fost însărcinați de curând să observe timp de două săptămâni o sută de profesori dela diferite instituții și să noteze cu cea mai riguroasă obiectivitate apucăturile sau „ticurile” conferențiarilor, susceptibile de a micșora atenția ascultătorilor. Ancheta aceasta, dusă fără știința celor anchetați, a dat rezultate puțin favorabile pentru profesori. Iată o listă a defectelor cele mai izbitoare notate la ținerea cursurilor și în stare să slăbească valoarea lecțiilor : vorbire anevoiasă; contrăcțări ciudate ale gurii; încrețirea frunții; jocul cu diferite obiecte, ochelari, lanț de ceasornic, etc.; ridicarea privirii spre tavan; pauze prea lungi în timpul prelegerii ; citirea frecventă a locuțiunilor banale; neglijarea ținutei ; debit prea încet.

preumblarea în lung și larg în timpul cursului; dicțiunea defectuoasă, gesturi nervoase, culori nepotrivite în îmbrăcăminte. Această enumerație a fost întocmită în ordinea de importanță a defectelor observate, după o statistică amănunțită.

O TROIȚĂ măreață s'a ridicat în Cluj, pe locul unde a fost ars pe rug în 5 Feb. 1601, Baba Novac, general în oastea lui Mihai Viteazul. Frumoasa inițiativă se datorește mult regretatului episcop al Clujului, Nicolae Ivan și d-lui *Gheorghe Sion*, cetățean de onoare al Clujului și neobosit luptător pentru afirmarea Românisimului.

Solemnitatea sfințirii troiței a avut loc în ziua de 21 Mai a. c. (Ziua Eroilor) cu un fast deosebit. Cu acest prilej s'a înălțat la locul troiței (Turnul Betlen, care se va numi de-acum Turnul Baba Novac) și steagul lui Mihai Viteazul.

IN ATENȚIA PĂRINȚILOR CARE AU COPII ORBI. — În așezământul pentru ocrotirea orbilor din Cluj, Calca Regele Carol II Nr. 25, se primesc pentru educație și învățământ copii orbi (numai băieți) în etate dela 7—12 ani, educabili și sănătoși. Cererile timbrate legal, însoțite de actul de naștere, certificatul medical și certificatul de paupertate (sărăcie) se adresează așezământului de orbi din Cluj până la data de 1 August 1936.

OSWALD SPENGLER. — A murit Oswald Spengler, unul dintre gânditorii cei mai discutați din vremurile noastre. Deși încă tânăr (56 de ani), desnodământul acesta era așteptat: Spengler suferea de multă vreme de o boală care îl mistuia treptat. Cartea lui fundamentală, care a stârnit un neobișnuit entuziasm, dar și o critică din cele mai severe, operă de filosofia istoriei și de profetie socială, scrisă sub semnul lui *Goethe* și al lui *Nietzsche*, este *Untergang*

des Abendlandes (Declinul Occidentului). Apărută în 1916, lucrarea aceasta a trecut cu totul neobservată, fiind descoperită abia cu câțiva ani în urmă, pentru a se bucura apoi de unul dintre cele mai răsunătoare succese.

După Spengler, culturile sunt organisme vii, asemănătoare plantelor, cu o dezvoltare fatală, dela naștere către moarte. După ce o cultură a înflorit și și-a dat roadele, produse de înaltă spiritualitate, ea se schimbă, fără putință de revenire, în civilizație materială, sfârșitul fatal al oricărei culturi. Occidentul și-a trăit epoca de realizare a culturii, iar acum va urma moartea prin civilizația materială. Iată pe scurt pesimismul cultural a lui Spengler.

El a mai scris și alte lucrări, ca *Preussentum und Sozialismus* sau *Jahre der Entscheidung*, care s'au bucurat de mult succes, datorită caracterului lor politic de actualitate; dar opera care va rămâne să-l reprezinte în istoria gândirii, acum când se duce, este una singură, care nu va fi uitată cu ușurință, Declinul Occidentului.

Sociologie Românească (An. I. Nr. 5 Mai, 1936).

CONGRESUL apropiat al „*Ligiî Internaționale pentru Educația nouă*“ se va ține la Cambridge în August 1936.

Dr. A. F. SHAND. În Ianuarie a. c. a încetat din viață Dr. A. F. Shand, un distins psiholog englez. Shand s'a născut la Londra în 1858. Între primele sale lucrări psihologice e și articolul „Types of will“ (tipurile de voință), publicat înainte de 1900 în revista „*Mind*“. În acest articol Shand și-a dezvoltat o interesantă teorie și a dat o apreciată definiție a *sentimentului*. Definiția fu acceptată de mulți psihologi, sociologi și filosofi. Chiar concepția lui McDougall despre sentimente își are originea în vederile lui Shand. Opera sa capitală este „*The Foundations*

of character“ („Temeliile caracterului”), — apărută întâia oară în 1914, și apoi reeditată mai târziu. N'a ocupat nicio demnitate universitară. A fost însă membru și — în doi ani — secretar și casier al Societății britanice de Psihologie.

C. C. PRATT se ocupă într'un studiu din „Brit. Journ. of Psychol. Gen. S“ (26—1936, p. 425) de problema repetiției, motivării și evocării, în legătură cu mult discutata problemă a învățării.

Se știe că o primă lege a învățării — cea a *repetiției* — susține că cu cât o reacțiune este mai des repetată, cu atât ea se imprimă în memorie mai bine și, în consecință e mai ușor învățată. Această lege însă consideră ca *presupusă* existența înclinării, preocupării și interesului de a studia („*motivarea*“). Fără de această motivare, învățarea pierde enorm de mult din eficiență. Ea este chiar mai importantă decât însăși repetiția. Iată și rezultatul experimentului efectuat de Pratt:

S'a dat o listă de 100 numere la trei grupe de persoane. Lista citită a acestor numere cuprindea o serie de numere care se repetau (unele odată, altele de 2 ori, altele de 8 ori, etc.). După citire s'a cerut persoanelor examinate să spună ceea ce au reținut. Intâia grupă, careia i s'a dat la început instrucția de a fi atentă la numerele ce se repetă, a reținut 78% din aceste numere. Grupa a doua, căreia nu i s'a dat niciun fel de instrucție, a reținut numai 55% din material. În sfârșit, grupa a treia, căreia i s'a dat o instrucție opusă — care să dirijeze preocuparea în sens invers, anume de a fi atente la cifrele care au zero — a reținut abia 37% din materialul prezentat, adică din numerele ce se repetă.

Procesul învățării e foarte complex. Pratt a atins aci numai chestiunea *motivării*. În afară însă de această motivare prealabilă a scopului (prin care lucrul de învățat intră în sfera intereselor și dorințelor personale), învățarea mai presu-

pune în largă măsură și factorul *satisfacției personale*, ce apare ca o consecință a faptului că cel ce învață se apropie prin repetiție persistentă de scopul fixat. Câte lucrări nu se lasă la o parte pentru că lipsește stăruința și satisfacția, luând locul acestora *descurajarea*?

Di Dr. S. MANÛILĂ ocupându-se în „Buletinul Demografic al României“, *Aprilie 1936*, de mișcarea populației României în Decembrie 1935 ajunge la câteva concluzii de o gravitate excepțională pentru situația noastră demografică. De aceea credem potrivit a le pune și la dispoziția cititorilor revistei noastre.

„Cu luna Decembrie se încheie un an demografic slab, care trebuie să servească drept avertisment opiniei noastre publice. Sumând datele celor douăsprezece luni, constatăm că natalitatea a atins o limită inferioară necunoscută în țara noastră. Și ceea ce prezintă mai caracteristic pentru natalitatea anului 1935, este scăderea ei, în special în mediul rural, adică acolo unde până aci se producea un excedent natural care ne clasa în fruntea țărilor civilizate“. (p. 160).

Excedentul natural de populație în luna Decembrie 1935 este de 1.7‰. „Deosebit de gravă este situația județului Severin, care față de o natalitate de abia 13.7‰, are o mortalitate de 24.4‰, ceea ce înseamnă un *deficit de 10.7‰*. Astfel de cifre nu se mai găsesc nicăeri în lumea civilizată“. (pag. 160).

„La sate cea mai mare plagă a fost mortalitatea infantilă. Aceasta se explică nu numai prin lipsa aparatului sanitar preventiv, dar și prin absența celui curativ. E suficient să arătăm că dintre copiii morți în vârstă de sub 1 an, în jud. Ialomița numai 0.5% au beneficiat de tratament medical, în jud. Rădăuți 3.9% iar în jud. Turda 7.9%“ (p. 161).

„Dintre celelalte fenomene trebuie să remarcăm mortalitatea mai urcată a sexului masculin față de cel feminin la copiii sub 1 an: (4,165 băieți și 3,222 fete)“.

D. T.

CĂRȚI — REVISTE

RADU BOUREANU: *Vieța Spătarului Mălescu*, Ed. Națională Ciornei", 222 pag. 45 lei.

În a doua jumătate a secolului 17 numele Spătarului Nicolae Mălescu era cunoscut în multe țări. Vasta sa cultură, câștigată la Țarigrad și spiritul său aventurier, contribuiseră la faima sa. Prins într'un complot care țintea la dețronarea tânărului Ștefăniță, fiul lui Vasile Lupu, fu pedepsit, după obiceiul timpului, cu tăierea vârfului nasului. Printr'o operație făcută în Germania, i s'a îndreptat nasul, dar între ai săi a rămas cu porecla de Mălescu Cărnul. După peregrinări pe la multe curți străine, Mălescu ajunge șeful cancelariei afacerilor externe din Rusia. În această calitate face vestita sa călătorie în China, ca șef al unei delegații rusești. La reîntoarcere a fost jefuit de către adversarii săi și persecutat. În lipsa lui Mălescu din Rusia, murise protectorul său, țarul Alexis Mihailovici.

Sub domnia lui Petru cel Mare, care i-a fost elev, Nicolae Mălescu a fost repus în toate onorurile care i se cuveneau.

Era firesc ca o asemenea viață să deștepte în scriitorii noștri dorința de-a o romanza. E ceea ce a încercat dl Radu Bouréanu.

E vrednică de laudă hotărîrea Ed. Ciornei de-a scoate o serie de cărți literare cu subiecte istorice și cu preț modest. D. G.

CEZAR PETRESCU: *Nirvana*, roman, Ed. „Națională Ciornei”, 288 pag. 75 lei.

Prin acest roman, al II-lea din ciclul Eminescu, dl. Cezar Petrescu ne pune față în față cu tinerețea marelui poet. Cititorii care cunosc primul volum, își amintesc, desigur, prin ce lectură plăcută au fost introduși în copilăria poetului. Cu același dar al povestirii, dând viață tuturor datelor biografice pe care

fiecare le cunoaștem, dar nu fiecare le putem însufleți, poetul ne apare în toată sbuciumul și în toată sărăcia vieții sale studentești. Simpatia noastră pentru poet este deșteptată în așa măsură, încât suferința sa ajunge să fie a noastră.

Cu viața lui Eminescu (a apărut și ultimul volum „*Carmen saeculare*”) dl Cezar Petrescu a înscris la activul său o operă remarcabilă din toate punctele de vedere și a pus sub ocrotirea miilor de cititori memoria nefericitului poet, pângărită în recente romane semnate de dl Eugen Lovinescu: „Mite” și mai ales „Bălăuca”. D. G.,

CONSTANTIN IENCICA: *Legea învățământului primar și normal-primar* (cu note și comentarii).

În Nr. 2 al Bibliotecii Învățătorilor a apărut legea învățământului primar cu scopul de a înlesni învățătorilor să-și cunoască mai bine drepturile și datoririile. Textul legii este urmat de note și comentariile făcute de autor, un om foarte priceput și versat în materie de interpretare a legii învățământului primar, la care lucrează de atâția ani, iar prin revista *Satul și Școala*, a dat atâtea colecții de jurisprudență. D-sa este de părere că învățătorul trebuie să-și cunoască mai bine drepturile. Să nu ceară favoruri, umblând pe căi piezișe și cu atâtea injoncțiuni, ci să ceară cu demnitate ceea ce are drept, păstrând calea ierarhică, referindu-se întotdeauna la articolul de lege, care îi dă acel drept. Dar pentru aceasta trebuie bine cunoscută legea. Trebuie avută mereu în vedere. Termenele respectate.

Cu ajutorul legii ne putem obține drepturile, pe cale dreaptă și cu toată demnitatea, căci iată ce, foarte just spune autorul în această privință: „Nici învățătorii nu au o deprindere ca în petițiile lor să facă trimitere la textul legii și regulamentului, ca astfel autorită-

tile școlare, în aprobările pe care trebuie să le dea, să aibă în față un text precis de lege nu numai o înșirare de dorinți ținute de multe ori într'un ton de milogeală, ceea ce nu este demn pentru un om care luptă pentru apărarea drepturilor sale".

După notele comentarii urmează un index de chestiuni și de nume cu ajutorul cărui se poate găsi într'o clipă tot ceea ce dorim, sau ceea ce ne interesează urgent la un moment dat.

După celelalte lucrări folositoare pe care ni le-a dat *Biblioteca Invățătorilor*, editată de rev. *Satul și Școala* din Cluj, cea de față este iarăși foarte bine venită și de un folos nespus de mare pentru cei ce vor ști să o utilizeze. Mai ales pentru tinerii directori de școli și un îndreptar de care trebuie să se folosească mereu.

Prețul vol. de 136 pagini, 30 lei.

„*Plaiuri Hunedorene*".

R.

ION MUȘLEA: *Anuarul Arhivei de Folklor*. Vol. III. Edit. Academiei Române. Tip. Cartea Românească, București.

În fruntea acestui volum, Dl *Ion Mușlea*, directorul arhivei, publică un articol simțit, închinat memoriei lui Ion Bianu, care fiind în viață a dat tot sprijinul, ca să poată apărarea acest anuar.

Al doilea articol: Psihologie și creație populară, cu un conținut științific care se adresează specialiștilor este datorit dlui *Ion Diaconu*.

Dl. *Emil Petrovič* publică un studiu mai lung despre: Folklorul din valea Almajului (Banat) Studiază limba și dă material folkloric bogat, adunat din 6 sate, așezate în această vale.

Dl. *Valeriu Bologa* publică: Raportul din 1756 al unui chirurg german, despre credințele Românilor asupra moroiilor.

Moroi, după credința populară, sunt strigoi mici, ieșiți din copii morți, nebotezați.

Dl. *Ion Mușlea* continuă și în acest volum studiul asupra snoavei: Despre femeia necredincioasă.

Dl. *P. V. Ștefănuț* publică: Contribuții la bibliografia studiilor și culegerilor de folklor privitoare la Români din Basarabia și popoarele conlocuitoare, publicate în periodicele rusești.

Anuarul se încheie cu bibliografia folklorului românesc pe anii 1933—1934.

Publicația aceasta răspunde unei mari trebuințe naționale. În ea se adună și se păstrează comori din tezaurul nostru sufletesc.

Grație priceperii directorului Arhivei, anuarul acesta devine pentru cercetătorii mai puțini inițiați în culegerea folklorului nu numai izvor de informație, dar o adevărată școală pentru însușirea unei metode științifice, necesară la culegerea materialelor.

Ce păcat însă, că din cauze materiale, anuarul nu poate apare într'un număr mai bogat de pagini.

C. I.

M. EMINESCU: *Poeme populare*. (Pagini alese Nr. 13). Edit. Cartea Românească. Costul lei 12.

În cârticica aceasta ni se dă câteva perle din creațiile marelui nostru poet, scrise pe motive culese din poeziile și poveștile populare.

C. I.

V. ALECSANDRI: *Poezii epice* (Pagini alese, Seria nouă Nr. 14) Ediție îngrijită de Ion Pilat. Edit. Cartea Românească. Prețul 12 lei.

Cârticica este precedată de o introducere frumoasă asupra poeziei epice a lui Alecsandri.

Poeziile publicate în ea pot fi citite la ședințele publice ale cercurilor culturale. Pe lângă povești care se adresează minții e nevoie să mișcăm și inima sătenilor. Poeziile lui Alecsandri au acest dar minunat.

CORNEL SĂRTIMBREANU. *Invățătorul* (studiu pedagogic) Chișinău. Prețul 30 lei.

Autorul, fost învățător, acum profesor de liceu, cercetează cu dragoste și pricepere care sunt însușirile esențiale care împreună formează personalitatea învățătorului.

Broșura aceasta merită să fie citită de învățători.

SAVA GOLUMBA. *Cânticică de cântece pentru cercetași, străjeri, șoimi și premilitari*. Prețul 20 lei.

Dr. S. Golumba, profesor de muzică la liceul „Gh. Barițiu” din Cluj a adunat în această cânticică 63 de cântece potrivite scopului arătat în titlul ei.

Noi o recomandăm cu toată căldura învățătorilor, fiind convingși că le va fi de real serviciu în activitatea lor.

C. I.

Rânduri, revista învățătorilor din Bihor, aduce cu fiecare număr un bogat material, mai ales literar, datorit învățătorilor. E bine că se dă posibilitate învățătorilor să se manifeste cât mai larg în domeniul literar. În felul acesta se vor selecționa adevăratele valori, credința noastră fiind că învățătorimea rezervă frumoase surprize literaturii naționale.

Dr. AUGUSTIN DAVID. *Fugile Patologie*. Tip. Ardealul Cluj, prețul 40 lei.

În 72 pag. dr. A. David descrie cauza boalelor care determină pe bolnav să întreprindă o activitate ambulatorie, dispărând din mediul său obișnuit pe durată limitată, spre deosebire de vagabondajul a cărui durată este nelimitată.

Această lucrare medicală poate interesa și pe educator, lămurindu-i stările sufletești la copiii cu fire nestatornică.

C. I.

ION FILIMON: *Povestiri istorice*, din trecutul românesc al Clujului. (Bibl. pop. a „Astrei” Nr. 219). Prețul 5 lei.

Ni se povestește viața de luptă a lui Baba Novac și sfârșitul lui tragic.

În a doua parte a cărțiței se povestește pe înțelesul poporului, cum s'a desfășurat procesul memorandumului și răsunetul lui în sufletul poporului românesc din Ardeal.

C. I.

IOAN AL. LĂPEDATU: 1. *Moartea lui Asan, povestire istorică*. (Bibl. Pop. a „Astrei” Nr. 224). Prețul 5 lei.

2. *Amor și răsbunare, povestire istorică*. (Bibl. pop. a „Astrei” Nr. 225). Prețul 5 lei.

În aceste cărțițe se povestește momente din viața domnitorilor români.

Limba acestor opere este ușoară, povestirea curge plăcut, legând atenția cititorului.

C. I.

ION POP-RETEGANUL: *Munții, animale și pământ*. (Bibl. pop. a „Astrei” Nr. 220). Prețul 5 lei.

În broșurica aceasta se publică două legende despre: Detunata și Căpeăunii. Opera scriitorului ardelean trebuie răspândită cât mai mult în pătura țărănească.

N. I. DUMITRAȘCU: *Cântece Oltenesti*. (Bibl. pop. a „Astrei” Nr. 221). Prețul 5 lei.

În cânticica aceasta se publică 66 de poezii din Oltenia, ținut atât de bogat în fapte de vitejie și suflet românesc.

PETREA DASCĂLUL. *Stâlpii satului*, teatru sătesc în trei acte. (Bibl. pop. a „Astrei” Nr. 222). Prețul 5 lei.

Autorul este un bun și fecund scriitor pentru popor. Piesele teatrale scrise de el au o notă morală.

C. I.

TABLA DE MATERIE A ANULUI V.

ARTICOLE

<i>Vasile Bâncilă</i> : Religia în școala primară	225
<i>Vasile Bâncilă</i> : Metoda religioasă și ideea concretismului	295
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice	94
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice (Muzeul școlar)	154
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice	213
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice	271
<i>Dr. Mihai Beniuc</i> : Câteva metode de observație	143
<i>Dr. Mihai Beniuc</i> : Importanța pedepselor și recompenselor	195
<i>Dr. Mihai Beniuc</i> : Maturitatea copilului pentru clasa întâia primară	247
<i>Dr. Mihai Beniuc</i> : Sigismund Freud	317
<i>Carmen Sylva</i> : Copiii	194
<i>Carmen Sylva</i> : Cugetări	195
<i>Carol II, Regele României</i> : Trei cuvântări	289
<i>N. C. Enescu</i> : Studiul individualității	235
<i>M. G. Forceville</i> : Pregătirea învățătorilor pt. șc. în aer liber (trad. V. Beneș)	319
<i>Gavril Floruțiu</i> : Părerii asupra învățământului normal	166.
<i>Dimitrie Goga</i> : Educația națională	3, 67, 132
<i>Dimitrie Goga</i> : Pedagogia hitleristă	17
<i>Dimitrie Goga</i> : Leon Tolstoi	108
<i>Dimitrie Goga</i> : Carmen Sylva	193
<i>Dr. Axente Iancu</i> : Alterațiile psihice și tulburările de caracter în vege- tațiile adenoide ale copilului	10
<i>Ana C. Iencica</i> : Indrumări pentru elevele mele	14
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecție de geografie (cl. IV.)	102.
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecție de geografie (cl. III.)	105
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecție de intuiție (cl. II.)	158.
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecții de aritmetică (cl. III)	161
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecții de gramatică	204
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecție de geografie (Olanda)	257
<i>Const. Iencica</i> : Idealul învățătorilor	1
<i>Const. Iencica</i> : Mislunea învățătorului	65
<i>C. Iencica</i> : Examenle învățătorilor	129
<i>C. Iencica</i> : Examenle de înaintare	206
<i>C. Iencica</i> : Colaborarea dintre familie, șc. de copii mici și șc. primară	30
<i>Lenghel-Izeanu Petre</i> : Educația patriotică în școalele primare din Italia	22
<i>Lombardo-Radice G.</i> : Micii țărani de 6—10 ani, în școala Muzzano, Cantonul Ticino (trad. de Al. David)	29
<i>Dionisiu Maior</i> : Reorganizarea învățământului normal	24
<i>Marchiș V, Valeria</i> : Fișa individuală	75, 146, 200
<i>Nicolae Marin</i> : Reorganizarea învățământului normal	28
<i>Maria Mihon</i> : Educația socială	163
<i>V. Moldovanu</i> : Sfaturi la deschiderea anului școlar	46
<i>Gh. Moțiu</i> : Indrumări pentru înființarea farmaciilor școlare	322
<i>Iosif Naghiu</i> : Iasnaia Poliana	167
<i>I. Nușfăleanu</i> : Lecțiile de intuiție la clasa II-a	255
<i>P. R. Petrescu</i> : Școala de copii mici în regiunile de limba minoritară	78, 149
<i>P. R. Petrescu</i> : Este necesară o limbă străină în școala primară	153

- Dr. Alexandru Roșca : Pubertatea precoce și inteligența	8
- Dr. Alexandru Roșca : Condițiile optime de studiu	72
- Dr. Alexandru Roșca : Influența mediului cosmic asupra psihicului	140
- Dr. Alexandru Roșca : Orientarea profesională a copiilor epileptici	243
- Dr. Alexandru Roșca : Institutul biotipologic ortogenetic din Genova	245
C. Stan : Părerii asupra învățământului primar	36, 83
Florian Stănică : Pedagogul Gr. Tăbăcaru	250
Ștefan Tătaru : Despre cooperare	210
- Dr. Dimitrie Todoranu : Studiul experimental al copilului mic	6
- Dr. Dimitrie Todoranu : Studiul experimental al copilului mic	69
- D. T. Comunitatea de vleață a satului	137
- Dr. Dimitrie Todoranu : Educația emotivă	197
- Dr. Dimitrie Todoranu : Erotica infantilă	306
- Dr. Luigi Veratti : Școala în aer liber pt. copii debili (trad.de V. Benes)	262

P A G I N A L I T E R A R Ă

M. Lungianu : Cum potrivește Dumnezeu	170
---	-----

P A G I N A J U R I D I C Ă

Ingrjițită de : C. I.

Nr. 1—2 pe Sept.—Oct. 1935.

Indepărtarea învățătorilor care n'au învățat încă limba Țării. — Se permite cumulumul între pensie și salariu? — Dreptul de corecțiune al învățătorului. — O jurisprudență privitoare la transferările în învățământul primar. — Situația profesorilor din școlile de copii anormali. — (Pag. 48—50.).

Nr. 3—4 pe Nov.—Dec. 1935.

Transferare. — Director de șc. secundară: — Limba română. — Pensie. — Contencios administrativ. — Cumul. — (Pag. 109—111.):

Nr. 5—6 pe Ian.—Febr. 1936.

Învățător. — Transferare. — Transferare, acțiune în Contencios. — Judecată disciplinară. — Cerere de strămutare a procesului. — Pensia soției pensionarului căsătorit după ieșirea la pensie. — (Pag. 174—175.):

Nr. 7 pe Martie 1936.

Învățător. — Transferare: — Ordinea de preferință; Aceiași localitate; Avizul Inspectorului; Învățător superior; Modificarea situației petiționarului după depunerea cererii. — (Pag. 216.).

Nr. 8—9 pe Aprilie—Maiu 1936.

Școli primare. — Desființarea școlilor. — Constituirea Comisiunii disciplinare de judecată. — La desființarea postului se aplică legea învățământului. — Dreptul de apel al hotărârilor comisiei disciplinare. — Când poate lua parte supleantul în compunerea comisiei disciplinare. — Faptele constatate prin Comisia disciplinară nu pot fi cercetate de instanțele de Contencios. — (Pag. 276—277.).

Nr. 9—12 pe Iunie—August 1936.

Calcularea la pensie a timpului mobilizării; Inscrierea la pensie. — Transferare: Ordinea de preferință. Nota în grad. Comitet școlar. — Gradațiile.

C R O N I C A

Nr. 1—2 pe Sept.—Oct. 1935.

„Satul și Școala” anul V. — Gh. Bogdan-Duică (C. I.). — †George Vâlsan: (C. I.) — Cursurile la copiii mici. (A. R.). — Street R. F. (D. T.) — B. A. Mayer: (D. T.). — Caracterul copiilor capricioși la alimentare. (A. R.). — Minciuna la copiii de școală. (A. R.). — Desvoltarea psihică a unui copil și a unui puiu de maimuță. (A. R.).

Nr. 3—4 pe Nov.—Dec. 1935.

Cuvântarea M. S. Regelui pentru tineretul român, cu prilejul inaugurării orei străjerilor. — M. S. Regina Maria a împlinit 60 de ani. — Cuvântare pentru ziua de 1 Decembrie. (Elena Tătaru). — Maria Cunțan. — Ion I. C. Brătianu. — Grigore Alexandrescu. (D. G.). — Gh. Sion. (D. G.). — Ne-a plecat un prieten. — Un secol de psihologie. (A. R.). — Al III-lea congres al școlilor în aer liber. (A. R.). — O nouă serie de teste neverbale de inteligență pentru copii. — I. M. Levy. (D. T.). — Secția școlară a „Astreii”. — Învățători români în Iugoslavia. — Patruzeci de ani de cinematograf. (D. G.). — Ofrandele micilor italieni. — Imnul copiilor. — Cât cheltuiesc statele europene din bugetele lor pentru cultură. — Conferințele grupării „Gând Românesc” din Cluj. — Jubileul „Gazetei Matematice”. — Copiii și filmele. — Jucării pedagogice. — Școala care ne trebuie. — In satul cu 30 de locuințe.

Nr. 5—6 pe Ian.—Febr. 1936.

†Episcopul Nicolae Ivan. — †Eugen Popescu. (C. I.) — †Teodor Mariș. (C. I.). — Examenul de capacitate la școlile normale. (N. D. Marin.). — Învățători premiați de „Arhiva de Folklor a Academiei Române.” — Cultura cărturărească și cultura populară. (Dragoș Vrânceanu). — Moartea Regelui Angliei. — Rudyard Kipling. (D. G.). — Statistica învățământului englez. — Expoziția satelor. — Adrian Maniu: Un învățător. — Vești bune. — Cinematograful educativ. — Recitificarea acordării gradului II. și a definitivatului.

Nr. 7 pe Martie 1936.

Școala, izvor de dragoste. (C. I.) Învățătorii și lucrările practice. — Manualele didactice de curs primar. — Educația religioasă în școlile primare. — Veniturile aduse Franței de Mont-Blanc. — S. R. Laycock. — I. Broeders, H. B. Reed. (D. T.). — Atitudinea copiilor față de corpul propriu și au altor copii. (M. B.). — Copiii și animalele. — Gângăvitul și constituția fizică. (M. B.). — Mersul la copil. (M. B.). — Ce vor să știe copiii. (M. B.). — Succese românești peste hotare. (D. G.). — George Coșbuc în italienește. — Panait Cerna în italienește — Expoziție românească în Norvegia. — Basmele românești în limba franceză

Nr. 8—9 pe Aprilie—Maiu 1936.

Ziua Regelui. — 70 de ani dela întemeierea Dinastiei. — Un eveniment cultural. — Un nou izvor de bogăție. — Cerneala de altă dată. — Românii din Bulgaria. — Un popor de cultură.

Nr. 9—12 pe Iunie August 1936.

Învățământul francez și Alsacia. — Ce cer Românii din Valea Timocului dela Bulgari. — Roaderea unghiilor. — Ziua cărții împrumutate. — Pentru ca auditorii să nu fie distrați. — O troiță. — In atenția părinților cari au copii orbi. Oswald Spengler. — Congresul pentru educația nouă. — Dr. A. F. Shand. — C. C. Pratt. — Dr. S. Mănăilă.

CĂRȚI REVISTE

Nr. 1—2 pe Sept.—Oct. 1935.

Marg. Miller—Verghy și Ecaterina Săndulescu: Evoluția scrisului feminin în România (D. G.), — „*Gândul nostru*“ revista învățătorilor (D. G.), — *I. Lupay:* Istoria Românilor pentru cl. VIII-a cursul sup. al școalelor secundare. (M. Urcan), — *Ioan Albescu:* Însemnări despre școala mea (D. G.), — *Tudor Arghezi:* Ochii Maicii Domnului (D. G.), — *Gib. Mihăescu:* Donna Alba (D. G.), — *N. C. Enescu:* Istoria Pedagogiei, — *I. Albu:* Domnița Stana, — *G. M. Vlădescu:* Moartea fratelui meu (D. G.), — *Almanahul școalei primare și al familiei* (D. G.), — „*Anale de psihologie*“ (D. T.), — *George Aman:* Monografia ca modalitate de studiu și de prezentare integrală și științifică a individualității elevilor (Floriana Stănică), — *Dr. Eugen Nicoadă și Vasile Netea:* Un an de luptă pentru credință, neam și țară. (C. I.) *Sabin Jula:* Monografia comunei și școalei primare Simeria (jud. Hunedoara) (C. I.), — *Dr. D. Todoran:* Bazele psihologiei caracterului (C. I.), — *Gazeta Ilustrată* (C. I.), — *Miron Neagu:* Doine din Ardeal (C. I.), — *Vieața Ilustrată* Anul II, — „*Grădina Mea*“, — *Const. Graur:* Cu privire la Franz Ferdinand (D. G.), *Ogorul școlai.*

Nr. 3—4 pe Nov.—Dec. 1935.

Maria, Regina României: Povestea vieții mele (D. G.), — *M. Sadoveanu:* Paștile Blajinilor (D. G.), — *Ioan Licea:* Studii și cercetări (D. G.), — „*Revista mea*“ (D. G.), — *M. Sadoveanu:* Frații Jderi (D. G.), — *Ștefan Tătaru:* Horea Românilor (D. G.), — *Cărți Bune*, — *Dr. D. Todoran:* Psihologia Reclamei. (D. D.), — *Radu Petre:* Infăptuire în spiritul școalei active. (C. I.), *Onișifor Ghibu:* Nullitatea concordatului dintre România și Sft. Scaun (C. I.), — *Traian B. Pețanca și Maria T. Pețanca:* Călăuza învățătorului pentru cl. III-a primară. (C. I.), *Dr. Gheorghe Dragoș:* Aspecte din vieața economică a Greciei. (C. I.), *C. Negruzii:* Cum am învățat românește. (C. I.), — *Dr. Dominic Stanca:* Intre două fronturi. (C. I.), — *Aurel Pitu:* Turismul și importanța lui, (C. I.), — *Vintilă Mihăilescu:* București. (C. I.), — *Alexandru Marinescu:* Călăuza practică a învățământului pentru confecționarea de material didactic. (C. I.), — *Ioan Popu-Câmpeanu:* Plante carnivore. (C. I.), — *I. Simionescu:* Abisinia (C. I.), — *I. Simionescu:* Calendarul gospodarilor din sate și orașe pe 1930. (C. I.), — *Horia Petre Petrescu:* Amicul Poporului și Calendarul Săteanului. — Glasuri din presa despre revista „Satul și Școala“ (V. Netea și I. Brumaru).

Nr. 5—6 pe Ian.—Febr. 1936.

Ioan Al. Brătescu-Voilești: Din pragul apusului (D. G.), *C. Manolache:* Sfânta Dreptate. (D. G.), *Dr. Dominic Stanca:* Intre două fronturi (N. Nistor), — *Gheorghe V. Madan:* Răsunete din Basarabia. — *C. Argintaru:* Setea Norilor. *Flour D. Rădulescu:* Descătușare. (D. G.), — *Analele de psihologie.* (D. T.), *I. M. Nestor:* Cercetarea psihologică a copilului de 6—8 ani. (D. Todoranu), — *Revista de Igienă Socială.* (D. G.), — *Sate și Dascăli* de Gh. Tulbure. *Dr. D. Todoranu:* Bazele psihologiei caracterului. *Neamul Românesc pentru Popor.* — *Sibiul literar.*

Nr. 7 pe Martie 1936.

Dimitrie Goga: Pedagogul Vasile Gr. Borgovan, — *I. Simionescu:* Polonia (C. I.), — *Căpitan M. Zapan:* Gazete otrăvitoare, întrebuințate în războiu (C. I.), — *Biblioteca Școlară* (D. G.), *N. Iorga:* Oameni cari au fast (D. G.), — *Lucreția Carandino-Platamona:* Carmen Sylva (D. G.), — *Dimitrie Străhiescu:* Calistrat Hogaș. (D. G.), — *Sociologie Românească:* Dir. D. Gusti, — (C. I.), — *Ioan C. Petrescu:* Muzeul școalei și al satului (C. I.).

